

Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla

Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla

© Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2011

Teksti: Eeva Eitsi, FCG Finnish Consulting Group Oy
Tero Santaoja, KSV

Kuvat ja kartat: Eeva Eitsi, ellei toisin mainittu

Graafinen suunnittelu ja taitto: Sari Yli-Tolppa
Julkaisusarjan graafinen suunnittelu: Timo Kaasinen

Pohjakartta: © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 012/2011

ISSN 0787-9024

Johdanto	5
Lähtökohdat	6
1.1 Maankäytön kehityskuva ja Esikaupunkien renessanssi -hanke	6
1.2 Kaupunginosapuisto –määritelmä	7
1.3 Kaupunginosapuistojen nykytilanne	8
Puistokortit (erilliset liitetiedostot)	10
Teemat / konseptit	11
SEIKKAILUPUISTOT, RAKENTELUPUISTOT	12
TERVEYDEN PUISTOT, TEEMAREITIT	13
SADEPUISTOT, EKOLOGISET PUISTOT	14
AISTIEN PUISTOT	15
KULTTUURIEN PUISTOT, KAUPUNKIVILJELY	16
TAITEEN JA TEKNOLOGIAN PUISTOT	17
MERELLISET PUISTOT	18
Ulkomaiset esimerkkikohteet	19
Abenteuerpark, Potsdam, Saksa	20
Riemer Park, München, Saksa	21
Prags Boulevard, Kööpenhamina, Tanska	22
Planten un Blomen, Hampuri, Saksa	23
Mauerpark, Berliini, Saksa	24
Ecological Park, Greenwich Millenium Village, Lontoo	25
Faelledparken, Kööpenhamina, Tanska	26
Der Waldpark Schragen, Potsdam, Saksa	27
Berggarten, Graz, Itävalta	28
Rådhusparken, Lørenskog, Norja	29
Valitut puistokohteet ja niiden kehittäminen	30
REIMARLAN KESKUSPUISTO	32
SUURSUON JA OULUNKYLÄN LIIKUNTAPUISTO	34
LONGINOJANLAAKSO	36
KURKIMÄEN PUISTO	38
VUOSAAREN KESKUSPUISTO pohjoisosa	40
VUOSAAREN KESKUSPUISTO keskiosa	42
VUOSAAREN KESKUSPUISTO eteläosa	44
VUOSAAREN KESKUSPUISTO merenranta	46
Johtopäätökset	47
Yhteistyö eri hallintokuntien välillä ja käyttäjien kanssa	47
Tilallinen ja toiminnallinen kehittäminen	47
Kaupunginosapuistojen saavutettavuus	47
Rauhoittumisen ja hiljentymisen paikat	47
Erilaiset toteutus- ja rahoitusmallit	47
Puistojen asukastoiminnan tukeminen	47
Puistojen ympärivuotisen käytön edistäminen	48
Teemapuistojen kehittäminen	48
Kaupunginosapuistojen tulevaisuus	48
Lähdeluettelo	49
Lähtötiedot ja tilastoaineisto	49
Kuvailulehti	51

Kaupunginosapuistojen tarkempi teema-kohtainen kehittäminen on osa Esikaupunkien renessanssi – hankkeen yleissuunnitelman laadintaa. Esikaupunkien kehittämisen yhteydessä on tärkeää edistää myös niiden esikaupunkialueiden viher- ja puistoalueita asukasmäärän ja kasvavien vaatimustasojen mukaisesti. Kaupungin kasvaessa sisäänpäin esikaupungin viheralueiden merkitys korostuu.

Kaupunginosapuistot ovat merkittävässä roolissa parannettaessa esikaupunkialueiden puistotiloja uusien urbaanien ajattelutavoin. Puistojen kehittämisen tavoitteena on luoda niistä sosiaalisesti, toiminnallisesti ja kaupunkitilallisesti kokoavia ajanviettopaikkoja, jotka palvelevat entistä paremmin kaupunginosiensä asukkaita ja puiston kasvavia käyttäjämääriä.

Tämän selvityksen lähtökohtana oli löytää Helsingin esikaupunkialueiden kaupunginosapuistoalueille soveltuvia uudenlaisia puistokonsepteja ja teemoja sekä etsiä edustavia esimerkkejä vastaavista ulkomaisista kaupunginosapuistoista ideointi- ja suunnittelutyön tueksi. Tavoitteena oli myös tarkastella kaupunginosapuistoja strategisella tasolla osana kaupunginosan toiminnallista, sosiaalista ja kaupunkikuvallista kokonaisuutta.

Selvitys on jaettu neljään kokonaisuuteen: puistokortteihin, teema- ja konseptitarkasteluihin, ulkomaisiin esimerkkikartoihin sekä erikseen valittujen puistokohteiden tarkempaan esittelyyn. Tarkasteltavia kaupunginosapuistoja on yhteensä 32, joista kaikista on laadittu mahdollisimman ajantasaiset puistokortit. Kortteihin on koottu tiedot puistojen nykytilanteesta muun muassa nykyisen käytön, saavutettavuuden, toimintojen, palveluiden sekä toiminnallisten katvealueiden ja väestötietojen osalta. Tarkastelun lähtökohtana ovat olleet aiemmat selvitykset, yleiskaava- ja asemakaava-aineistot, viheraluesuunnitelmat sekä niihin liittyvät asukaskyselyt, tilastotietoaineistot ja ilmakuvat. Puistokortit on koottu erilli-

siin tiedostoihin.

Työhön on sisältynyt myös ulkomaisen kaupunginosapuistojen vallitsevien teemojen ja konseptien etsimistä sekä toteutuneiden ulkomaisen kaupunginosapuistojen kartoittamista. Osa teemoista ja esimerkeistä on myös sovellettavissa Helsingin esikaupunkialueiden kaupunginosapuistoihin. Erilaisia teemoja ja ideoita on havainnollistettu tarkemmin kuudella kaupunginosapuistoalueella Reimaran keskuspuistossa, Suursuonpuistossa, Oulunkylän liikuntapuistossa, Longinojanlaaksossa, Kurkimäen puistossa sekä Vuosaaren keskuspuistossa. Kaikista puistoista koottu tietopohja, esimerkkikartoitukset sekä ideoidut konseptit ja teemat voivat jatkossa toimia alueiden kehittämisestä käytävän keskustelun sekä suunnittelutyön pohjana.

Työn suorittamisesta on vastannut maisema-arkkitehti Eeva Eitsi FCG Finnish Consulting Group Oy:stä. Kaupunkisuunnitteluvirastossa tilaajan edustajina ovat toimineet yleiskaavasuunnittelija Tero Santaoja sekä maisema-arkkitehdit Anna-Kaisa Aalto ja Kaisa Yli-Jama. Työtä varten perustettiin erillinen ohjausryhmä, joka ohjasi ja kommentoi työtä tarpeen mukaan. Ohjausryhmän jäsenenä toimivat toimistopäällikkö Jussi Luomanen ja aluesuunnittelija Kaisa Ilonen rakennusvirastosta, suunnittelupäällikkö Antti Salaterä liikuntavirastosta, projektinjohtaja Mari Siivola talous- ja suunnittelukeskuksesta sekä asemakaavapäällikkö Olavi Veltheim, toimistopäällikkö Rikhard Manninen ja toimistopäällikkö Maria Jaakkola kaupunkisuunnitteluvirastosta.

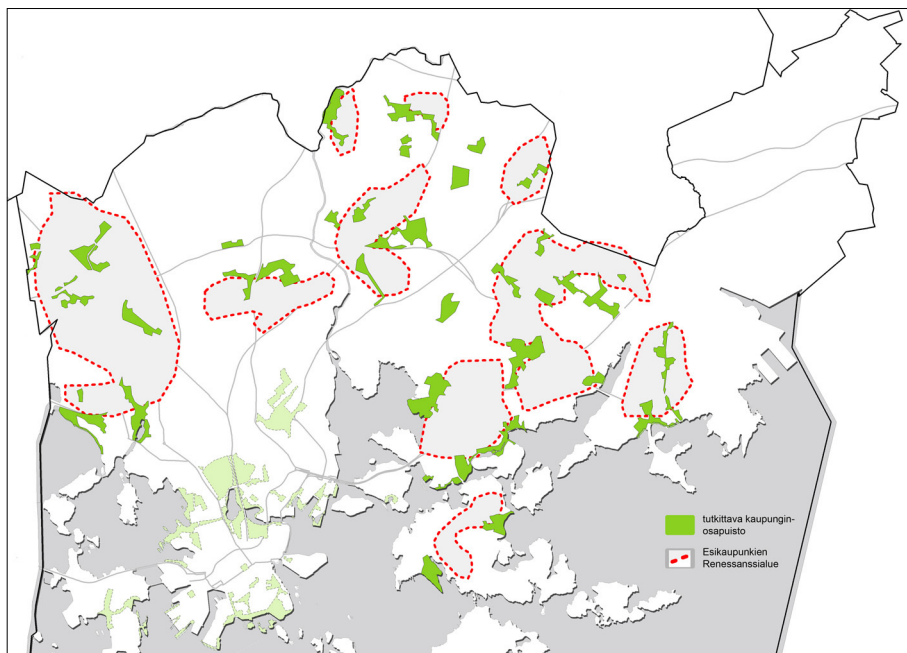
Lähtökohdat

1.1 Maankäytön kehityskuva ja Esikaupunkien renessanssi -hanke

Maankäytön kehityskuva laaditaan Helsingin suunnittelujärjestelmän mukaan joka neljäs vuosi. Kehityskuvassa tarkastellaan kaupungin tulevaisuutta ja kehittämistarpeita esittämällä visio kaupungin maankäytöstä ja periaatteet maankäytön ja liikenteen kehittämiseksi. Kehittämisen periaatteita on kuvattu strategisella tasolla mm. visioimalla toimintaperiaatteita ja alueellisia vetovoimatekijöitä. Teemoina ovat olleet laajentuva pääkeskus ja erilaiset klusterit, monimuotoinen kaupunkiasuminen ja elävä kaupunkimaisema sekä metropolista yhtenäinen. (Kaupungista seutu ja seudusta kaupunki, Maankäytön kehityskuva, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2008:4).

Maankäytön kehityskuvan periaatteena on, että esteettiset, sosiaaliset, toiminnalliset ja tekniset näkökohdat täydentävät suunnittelussa toisiaan. Elävän ja toiminnallisen kaupunkimaiseman toteuttamiseen pyritään seuraavin toimintaperiaattein:

- yhtenäiset kaupunkimaisemat ulottuvat hallinnollisten rajojen yli. Kaupunkimaisemien erityispiirteitä korostetaan ja alueita kehitetään ehyinä ja selkeinä kokonaisuuksina. Alueiden profiloinnissa tunnistetaan ominaispiirteet, arvot ja mahdollisuudet, joihin kehittäminen voi pohjautua.
- toimiva ja yhtenäinen viheraluerakenne takaa virkistysalueiden saavutettavuuden ja riittävyyden kaikille asukkailla. Toiminnallisen merkityksen lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden luonnon monimuotoisuuden ja maisemakulttuurin säilyttämiselle
- tiivistyvässä kaupunkirakenteessa panostetaan aikaisempaa enemmän julkisen ulkotilan laatuun. Viheralueita hyödynnetään tehokkaammin ja ne jäsentävät kaupunkirakennetta selvemmin.

Tutkittavat kaupunginosapuistot esikaupunkien renessanssialueilla.

Esikaupunkien renessanssi -hankkeen tavoitteena on Helsingin nykyisen esikaupunkialueen kehittäminen ja asuimistason parantaminen täydennysrakentamisen ja kaupunkitilan kehittämisen kautta. Esikaupunkien renessanssi-hanke on strategista maankäytön suunnittelua, jossa etsitään ratkaisuja kaupungin kasvun ja kehityksen haasteisiin. Täydennysrakentamisen edistämisen lisäksi tavoitteena on esikaupunkialueiden lähiympäristön viihtyisyyden ja toiminnallisuuden parantaminen.

Kaupunkisuunnittelulautakunta on 25.2.2010 hyväksynyt Esikaupunkien renessanssin yleissuunnitelman luonnoksen sekä alueellisten kehittämissuunnitelmien kehittämistavoitteet Mellunky-

län ja Kannelmäki- Lassila - Pohjois-Haagan osalta. Yleissuunnitelman luonnoksen yhteydessä kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi kaupunginosapuistojen kehittämisen osalta seuraavat toimenpiteet:

- kehitetään uusia urbaaneja puistomintoja ja -konsepteja
- laaditaan kaupunginosapuistojen kehittämisen yleissuunnitelma

Koko esikaupunkialuetta käsittelevän yleissuunnitelman lisäksi Esikaupunkien renessanssi –hankkeessa laaditaan tarkempia alueellisia kehittämissuunnitelmia kaikille Helsingin maankäytön kehityskuvassa (kslk 2/2008) osoitetuille renessanssi-alueille.

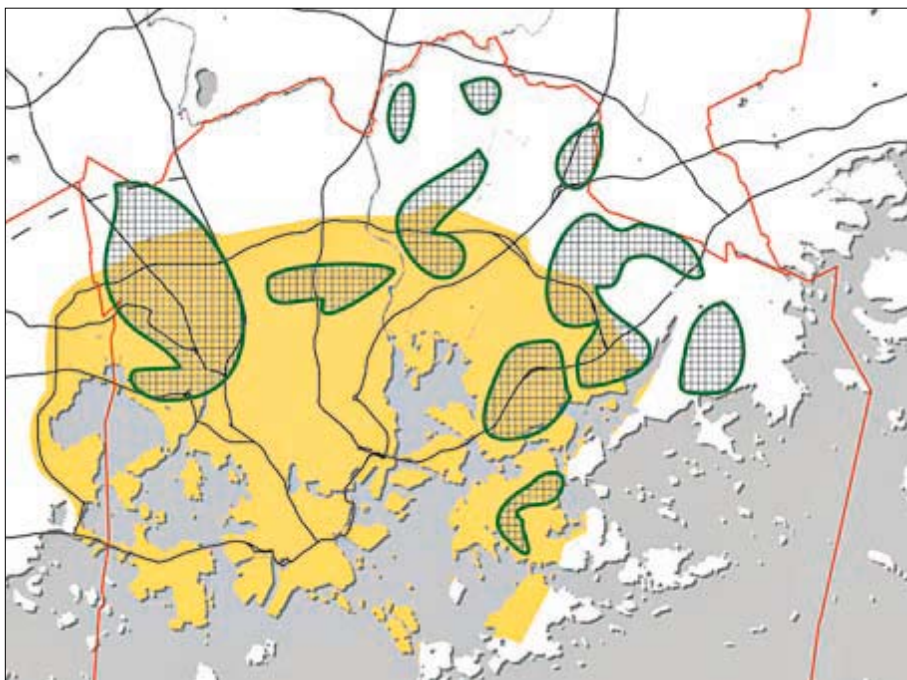
Alueelliset kehittämissuunnitelmat tuottavat tietoa yleissuunnitelmaan sekä toimivat taustatyönä asemakaavojen uudistamiselle. Alueellisia renessanssikohteita tarkastellaan täydennysrakentamisen ja keskipitkän aikavälin (10–15 vuotta) kehittämisen näkökulmasta. Alueellisten kehittämissuunnitelmien yhteydessä tarkentuvat nykytilaan ja paikallisuuteen perustuvat lähtökohdat ja periaatteet. Yhtenä tärkeänä alueen paikallisuutta korostavana elementtinä ja alueen kehittämisen mahdollisuutena ovat erityisesti kaupunginosapuistot.

1.2 Kaupunginosapuisto –määritelmä

Kaupunginosapuisto on määritelty Helsingin Yleiskaavassa 2002:a nimellä kaupunkipuisto seuraavasti: ”Keskustan kulttuuripuistoa ja alueellisia kaupunkipuistoja kehitetään monipuolisina toiminta-, kohtaamis-, kulttuuri- ja luontoympäristöinä.” Yleiskaavan liitekartassa (viheraluerakenne) ko. alueet on nimetty kaupunginosapuistoiksi.

Kaupunkipuiston käsite on haluttu tämentää tämän työn yhteydessä tarkentamaan nimenomaan kaupunginosien sisäisiksi puistoiksi eli kaupunginosapuistoiksi. Kaupunginosapuisto on kaupunginosan keskellä tai kaupunginosien välissä sijaitseva laajahko puistoalue, joka sisältää vaihtelevasti lähialueiden asukkaista palvelevia luonto-, kulttuuri- ja toimintaympäristöjä. Kaupunginosapuisto voi sisältää myös erityisattraktioita, jotka houkuttelevat puiston käyttäjiä kauempaakin. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ympäristötoimistossa on määritelty kaupunginosapuisto mm. viheraluejärjestelmän tärkeäksi osaksi, saavutettavuudeltaan hyväksi, monipuoliseksi ja korkeatasoiseksi, kaikenikäisiä palvelevaksi kokonaisuudeksi, paikallista identiteettiä lisääväksi ja kaupunginosien välistä tasa-arvoa parantavaksi.

Maankäytön kehityskuvassa (2008) hyväksytyt esikaupunkien renessanssialueet.

1.3 Kaupunginosapuistojen nykytilanne

Esikaupunkien renessanssialueille sijoittuvat kaupunginosapuistot ovat fyysisiltä ja toiminnallisilta ominaisuuksiltaan erilaisia. Tarkastelun alaisista 32:a kaupunginosapuistoista noin 25 puistoa sijoittuu osittain tai kokonaan rajatuille renessanssialueille. Osa kaupunginosapuistoista on laajempia, useammasta puistosta koostuvia ja useita kaupunginosia palvelevia kokonaisuuksia, osa taas kaupunginosan sisällä olevia pienempiä puistoja, jotka palvelevat pääosin alueen lähiasukkaita.

Kaupunginosapuistot koostuvat rakennetuista puistoalueista, kuten leikki- ja koirapuistoista sekä puistoalueista, joissa on niittyjä, metsää, peltoa ja viljelypalstoja. Useisiin kokonaisuuksiin liittyy myös urheilualueita, kuten kuntolualueita ja pelikenttiä. Monissa puistossa on kuitenkin hyvin samantyyppinen toiminnallinen sisältö, eikä kaupunkipuistojen erityispiirteitä, paikallisia ominaisuuksia tai toiminnallista potentiaalia ole riittävästi hyödynnetty. Esimerkiksi asukaskyselyissä esille on noussut käytännönläheiset toiveet puistojen kehittämiseen. Toiveina ovat olleet muun muassa reittien parantaminen, paremmat valaistusolosuhteet sekä erilaiset toiveet leikki- ja paikkojen kunnostamiseksi.

Kaupunginosapuistojen nykyisiä erityispiirteitä ovat muun muassa merenrannat, avokalliot ja näköalapaikat, kartanoympäristöt, joki- ja puroalaaksot, muinaismuistoalueet sekä erityiset kasvillisuusalueet (esimerkiksi Haagan Alppiruusu- ja atsaleapuisto). Osa puistoista liittyy luonnonsuojelualueisiin tai ne ovat linnustollisesti arvokkaita alueita.

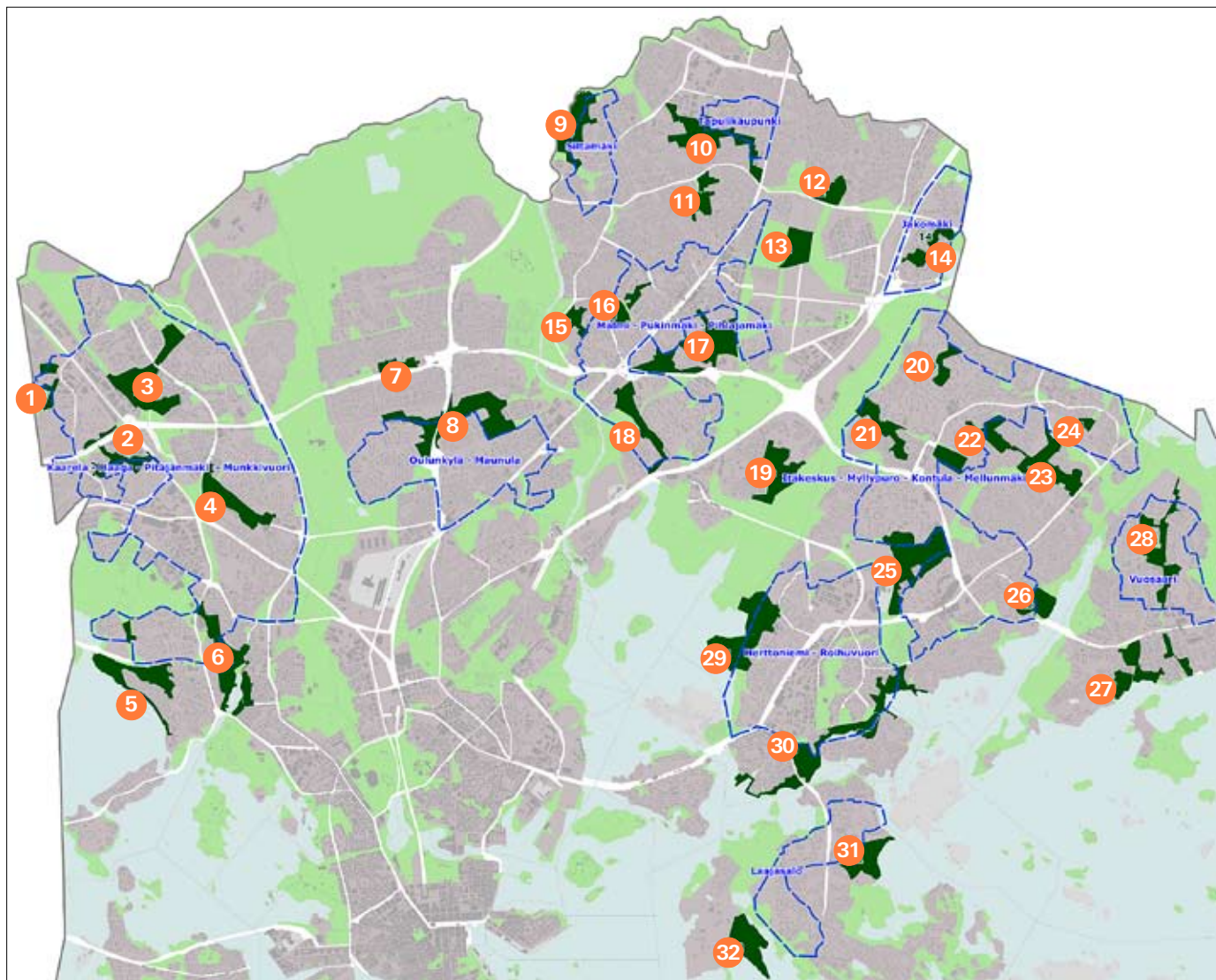
Kaupunginosapuistojen sisäiset toiminnot vaihtelevat merkittävästi. Tietyillä puistoilla on erilaisia, muista poikkeavia toimintoja, kuten skeittipuisto, frisbeegolfrata tai kalliokiipeilyalue. Tietyt puistot taas muodostavat yksittäisen toiminnon kautta oman kokonaisuutensa.

Tämän tyyppisiä kokoavia erityisalueita ovat muun muassa hulevesipuistot, viljelypalsta-alueet, venesatamat, uimarannat ja taimenpurot. Erityispuistoista voidaan mainita erikseen Suursuonpuiston esteettömän reitin sekä Pihlajamäen Nuorisopuiston, jossa nuoret ovat olleet mukana suunnittelussa.

Muutamissa puistoissa sijaitsee myös kahviloita, jotka ovat erityisen suosittuja käyttäjien keskuudessa.

Kaupunginosapuistoissa on useita liikuntapuistoja, kuten Kontulan, Kivikon, Myllypuron, Oulunkylän, Pukinmäen, Siltamäen ja Talin liikuntapuistot sekä Laajasalon urheilupuisto Yliskylässä. Useissa puistoissa on myös erillisiä urheilukenttiä.

Tarkemmat kuvaukset kaikkien 32:n kaupunginosapuiston nykytilanteesta löytyvät erillisiltä puistokorteilta (erilliset liitetiedostot).

Puistoluettelo

1. Konalan keskuspuisto	12. Suurmettä	23. Mellunkylän puisto
2. Reimarlan keskuspuisto	13. Falkullan eläintila	24. Mellunmäen puisto
3. Kaarelan jokilaakso	14. Jakomäkipuisto	25. Myllypuron liikuntapuisto
4. Haagapuisto	15. Pukimäkipuisto	26. Puotilan kartano- ja rantapuisto
5. Talin- ja Munkkiniemenrantapuistot	16. Ylä-Malmin puisto	27. Kalllahdenpuisto
6. Pikkuhuopalahden rantapuisto	17. Longinjojanlaakso	28. Vuosaaren keskuspuisto
7. Länsi-Pakilan koulupuisto	18. Pihlajistonlaakso	29. Herttoniemen puisto
8. Suursuonpuisto - Oulunkylän liikuntapuisto	19. Viikinlaakso	30. Herttoniemen kartano- ja rantapuisto
9. Siltamäen rantapuisto	20. Kontulan kotikonnunpuisto	31. Yliskylän rantapuisto
10. Suutarilan-Täpulin keskuspuisto	21. Kurkimäen puisto	32. Tahvonlahdenniemi ja Stansvikin kartanopuisto
11. Tapanilapuisto	22. Kontulan liikunta- ja kelkkapuisto	

Puistokortit (erilliset liitetiedostot)

Puistokortteihin on koottu ajantasaista perustietoa 32:n kaupunginosapuiston osalta. Tiedot on saatu muun muassa olemassa olevista selvityksistä (pääosin HKR:n aluesuunnitelmat ja niihin liittyneet asukaskyselyt) sekä puistoihin liittyvistä tilastotieto- ja paikkatietoaineistoista (lähtötietoaineisto on luettu raportin lopussa). Helsingin Rakennusviraston aluesuunnitelmien tiedot sekä niihin liittyneet asukaskyselytiedot saattavat olla osaltaan vanhentuneita, mutta muodostavat kuitenkin tietopohjan puistojen tarkastelulle. Tiedot tulee tarkentaa jatkosuunnittelun yhteydessä.

Tässä työssä painopisteenä ovat olleet toiminnalliset lähtökohdat, ideat ja konseptit. Kaupunginosapuistojen luonne ja toiminnot pohjautuvat luonnon ja maiseman ominaispiirteisiin, joita on pyrittävä kuvailemaan myös puistokorteissa. Tarkemmat kaupunginosapuistoja koskevat luontotiedot ovat löydettävissä Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmästä (Helsingin kaupungin ympäristökeskus).

FCG Finnish Consulting Group Oy Helsingin kaupunki Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla		1 (5)	2 (5)	FCG Finnish Consulting Group Oy Helsingin kaupunki Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla	
0100-P10031	10.9.2010	Puistokortti	Puistokortti	0100-P10031	10.9.2010
30 Herttoniemen ja Riihivuoren kartano- ja rantapuisto					
					
Puistolauiden rajaukset ovat pääosin Yleiskaavan 2002 mukaiset (KSV). Rajaukset tarkentuvat tarkemman suunnittelun, kuten asemakaavasuunnitelun yhteydessä.					
1. Sijainti ja saavut-tavuus	Herttoniemi, Herttoniemenranta, Riihivuori, Tammisalo Tullisaarenselkä-Tilluukinlahti-Porolahi-Strömsinlahti ranta-alueella, kilometri Herttoniemen metraasimelta	kuuluu myös metsäisiä, kalliota, niittyisiä ja ruovikkolaisia alueita sekä puroalaksia. (Herttoniemen ja Riihivuoren viheralue-suunnitelma 2006-2015, HKR)			
2. Renaissancealue / Maankäytön kehitysuu	Pitkänomainen puistokokonaisuus kuuluu Helsingin maankäytön kehityksessä alueiditettuihin A 10 Saaristo-Helsinkiin ja kaupunkimaisemaan useampaan osakokonaisuuteen, kuten K1 Rerentahden maisemakokonaisuuteen, V2 Kantakaupungin ulkolaitaan, V3 Esikaupunkiväyläkeskeiseen ja V4 kirkkoiselle pientaloväyläkeskeiseen. (Kaupungista seutu ja seudusta kaupunki, Helsingin maankäytön kehitysohja, KSV 2008:4)	60 ha Kaupunginosapuisto koostuu Herttoniemen kartanoalueesta (9,5 ha), Tuoriniemenpuistosta (5,6 ha), Anninkuopusta (0,5 ha), Strömsinlahdenpuistosta ja Strömsinkartanosta (13 ha), Poronlahden puistosta ja Porosaaresta (18,5 ha), Ronasalmipuistosta (0,5) sekä Herttoniemen ja Strömsin veneistämältä			
3. Puiston luonne	Kaupunkipuistokokonaisuus yhdistää merenrantaa pitkin useita kaupunginosia, jonne sijoittuu kaksi kartano, veneistatama, uimarantaa. Puistovyöhyke sijoittuu osin meren, osin kapean jokimaisen merenlahden äärelle. Länsiosassa on rakennettua puistoa. Idempänä luonnonmukaiset ja rakennetut alueet lomittuvat toisiinsa. Alueen heimi on Herttoniemen kartanopuisto: barokkihenkinen muotopuutarha sekä maisemapuisto lampineen ja vanhoine jalopuustoineen. Puistovyöhykkeellä on myös Strömsin kartanoalue. Puistovyöhykkeelle sijoittuu myös kaksi uimarantaa ja meren äärellä oleva leikkipuisto. Puistokokonaisuuteen	Kts. Herttoniemen ja Riihivuoren viheralue-suunnitelma 2006-2015 (HKR)			
		Kts. Viheralueiden hoito-ohje (Viherympäristötoimisto ry julkaisu 36 / 2007)			
		Kaksi uimarantaa (Tuoriniemi ja Marjaniemi) ja talviuintipaikkaa, leikkipuisto, näköalapaikka, ulkoilureitit, Herttoniemen mattoalaturi. Tuoriniemessä lisäksi skettipuisto ja koira-aitaus.			
		Asukkaita 19 348, lapsia hieman enemmän kuin muilla esikaupunkialueilla, vanhuksia huomattavasti vähemmän kuin muualla.			
		Puisto menee sekä Herttoniemenrannan, Tammisaloon, että Herttoniemen asuikaiden ja silloin tällöin pidempäänkin tulevien, esim. pyöräilijöiden ja veneilijöiden käytössä. Rantaa pitkin menee valtakunnallinen pyörämatkailureitti ja opastettu maisemareitti (joulukuuta 2008).			
		Herttoniemen kartano, Strömsin kartanossa toimii musiikki- ja kuvataidepuisto. Päiväkotia ja kouluja. Useita veneistatamia.			
		Maisemallisesti arvokas ja monipuolinen kokonaisuus. Hienot merinäköymä. Tuoriniemen kallioinen mäki on yksi Herttoniemen rannan maisemallista kohokohdista. Puistovyöhykkeellä suuri virkistysarvo: meren rantoja seuralle virkistysreitistö (pääuikokureitti), suositut uimarannat. Punapaiden kaillo on koma maamerkki sekä näköalapaikka. Herttoniemen kartanoympäristö on valtakunnallisesti merkittävä ja maisemallisesti ehyt kokonaisuus – kartanopuisto on merkity asemakaavassa suojeltavaksi. Strömsinlahdenpuisto ja Strömsinkartano on merkitty yleiskaavassa kulttuurihistoriallisesti, rakennustateellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittäväksi kokonaisuudeksi. Strömsinkartanon lähiväyristössä myös suojelumerkintä. Puistovyöhykkeelle sijoittuu myös luontoarvoja.			
		Kaupunkipuiston alueella on voimassa olevia asemakaavoja 1950-luvulta 2000-luvun puoliväliin. Alue on pääosin puisto- ja lähivirkistys-alueita. Kaupunkipuiston länsipään on valmistunut uusi, n. 9000 asukkaan kaupunkimainen asuinalue, Herttoniemenranta. Kaupunkipuisto ulottuu Itäkeskukseen, jonne tullaan tekemään kaupunkikuvallinen ja liikenteellinen kokonaistarkastelu.			
		Monipuolinen rantapuistokokonaisuus, jossa on virkistyskäytön lisäksi myös kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja.			

FCG Finnish Consulting Group Oy
Helsingin kaupunki
Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla

3 (5)

FCG Finnish Consulting Group Oy
Helsingin kaupunki
Kaupunginosapuistojen kehittäminen esikaupunkien renessanssialueilla

0100-P10031

10.9.2010

Puistokortti

Puistokortti

10.9.2010

0100-P10031

12. Miinukset, tarpeet, puutteet	Poronlahdenpuiston potentiaalia ei ole hyödynnetty, etenkin liittyminen mereen eli rannan käsittely voisi olla monipuolisempaa. Nyt (ja vaikutelma käyttöalueesta, jonka rantaviiva on holtamaton.
13. Kehittämisideoita	Poronlahdenpuistoa voisi kehittää maisemallisesti ja toiminnallisesti merenrannan mahdollisuuksia sekä kartanoiden toimintoja hyödyntäen (veden äärelle pääsyn edistäminen puualuein ja -tasoin, ympäristötaidetta). Strömsinpuistoon voisi kehittää ulkoilmakokemuksen musiikkipuiston musiikkiesityksiä varten puiston historialliset arvot huomioon ottaen.
	Riihivuoren urheilukentän ja koulun alueen voisi ottaa mukaan kaupunginosapuistokokonaisuuteen.
14. Muuta	Herttoniemen kartanopuistosta ja Poronlahden puistosta on valmistella hoito- ja kehittämissuunnitelma (HKR).

Väestön määrä ja ikäryhmät prosentteina vuonna 2009¹

Herttoniemen kartano- ja rantapuisto			Kaikki puistot		
ikäluokka	Lukumäärä	%	ikäluokka	Lukumäärä	%
0-5	1 007	8,3	0-5	22 751	7,5
7-16	2 247	11,6	7-16	31 400	10,5
17-29	3 353	17,3	17-29	57 533	18,1
30-64	9 740	50,4	30-64	145 519	48,4
65+	2 395	12,4	65+	48 715	15,5
Yhteensä	19 348	100	Yhteensä	305 317	100

¹ Väestömäärät laskettu 500 m:n etäisyydellä puistoista.

Ote ajantasa-asemakaavasta (KSV). Toimintasuunnitelman 2010 (KSV) rajaukset ovat katkoviivalla.

¹ Väestömäärät laskettu 500 m:n etäisyydellä puistoista.

Teemat / konseptit

Teemoiksi ja konsepteiksi on valittu ajankohtaisia, Helsingin esikaupunkien kaupunginosapuistoihin sovellettavia ideoita ja teemoja.

SEIKKAILUPUISTOT, RAKENTELUPUISTOT

Taustaa

Ensimmäisiä eurooppalaisia rakentelu-leikkipaikkoja (Adventure Playground) on Tanskan Emdrupiin v. 1943 avattu leikkipaikka, jonka on suunnitellut maisema-arkkitehti C.Th. Sørensen. Rakentelupuistoja on erityisesti Keski-Euroopassa, kuten Saksassa, Tanskassa ja Englannissa.

Rakentelupuisto on paikka, jossa lapset voivat luoda ja muotoilla itse leikkialueensa tarjotusta materiaalista. Uutena ilmiönä ovat tulleet seikkailupuistot, jotka on tarkoitettu useimmiten hieman vanhemmille lapsille, kuten kouluikäisille sekä myös aikuisille.

Seikkailupuistojen puihin 3–14 metrin korkeuteen rakennetuilla seikkailuradoilla pääsee testaamaan omaa koordinaatiokykyään, tasapainoaan ja uskallustaan turvallisessa ja hausassa ympäristössä. Seikkailupuistoja käytetään myös kaveriporukoiden, urheiluseurojen ja yritysyhmien vierailukohteena. Suomessa toimii mm. Flowpark Kaarinassa.

Rakentelu- ja seikkailupuistot ovat maksullisia ja niissä on ohjattua toimintaa. Rakentelupuistoihin voidaan ohjata materiaalia lahjoituksina. Puistoilla on usein myös omat nettisivut.

Esimerkkejä

■ Berliinin seikkailuteemapuistot, Lasten kauhupuisto (Schillerpromenaden leikkipuistossa)

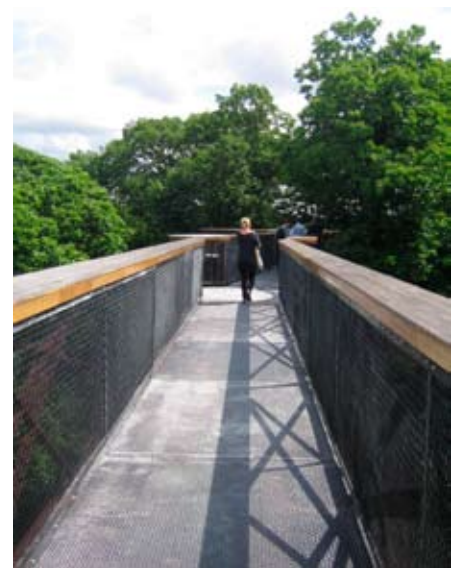
Suomalaisissa kaupunkipuistoissa seikkailupuistojen teemat voisivat liittyä esim. Kalevalaan.

Esim.: <http://www.bz-berlin.de/bezirk/neukoelln/zuviel-grusel-fuer-einen-spielplatz-article845097.html>

■ Kew Gardens, Lontoo

Kew Gardensiin, Lontoon historialliseen kasvitieteelliseen puutarhaan on rakennettu uusi rakennelma, jossa pääsee kävelemään 18 metrin korkeudessa puiden latvojen tasolla. Teräsrakenteinen rakennelma kannattelee ritiläpohjaista kävelytasoa, josta avautuu hienoja näkymiä ympäröivään puistoon. Reitin varrella on tietoa puiden juuristosta, lehdistöstä ja rungoista. Puihin on myös kiinnitetty lajitaulut. Paikka on suosittu erityisesti kouluikäisten keskuudessa.

■ Abenteuerpark-kandel, Seikkailupuisto Potsdammassa

Kew Gardens. Kuva: Eeva Eitsi

■ Rakenteluleikkipaikka, Adventure Playground, Berkeley Marina, USA, Perustettu v. 1979

Rakenteluleikkipaikalla on usein aikuisia ohjaajia avustajina

Esim.: <http://www.ci.berkeley.ca.us/ContentDisplay.aspx?id=8656>

Abenteuerpark-kandel, seikkailupuisto. Kiipeilyreiteillä voi olla eri vaikeusasteita. Kuva: Abenteuerpark Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

TERVEYDEN PUISTOT, TEEMAREIITIT

Taustaa

Eri-ikäisille suunnatut ulkokuntoilupuistot ovat erittäin suosittuja Suomessa ja ulkomailla. Liikkumaan houkuttelevat lähiliikuntapaikat kannustavat parhaimmillaan kokeilemaan rajoja ja ovat toiminnallisia ja veistoksellisia ympäristöaideteoksia. Terveysten puistoihin kuuluvat myös teemareitit sekä senioripuistot.

Suomessa hyviä terveydenpuistoja löytyy Hämeenlinnasta sekä Helsingistä. Näitä ovat esim. Lauttasaaren lähiliikuntapaikka, Tilkan Taavetinpuisto senioriaille sekä Suursuon esteetön reitti ja liikuntapuistot, kuten Käpylän raviradan alue. Tukholmassa on toteutettu rantapuistossa kulkevia eripituisia "Hälsan stig"-reittejä opasteineen ja Turussa on suunnitteilla useita teemapolkuja "Kulttuurikuntoilu" -teemalla. Maarianhaminaan on rakennettu Adventure Golf-puisto, jossa on yhdistetty minigolfin ja seikkailupuiston teemoja.

Adventure Golf, Fantasy minigolf, Tuuri.
Kuva: www.adventuregolf.fi

Esimerkkejä

■ Riemer Park, Munchen, Saksa

Riemer Park toteutettiin osaksi laajempaa BUGA 2005 puutarhanäyttelyä. Puistossa on mm. kaksi leikkipuistoa, jotka houkuttelevat leikkiin ja juoksuun ja ovat samalla myös veistoksellisia ympäristöaideteoksia.

■ Der Waldpark Schragen, Potsdam, Saksa

Yhdistetty kiipeily- ja oleskeluseinämä rajaa beach volley -kenttää.

■ Tilkan Taavetinpuisto, Pikku Huopalahti, Helsinki

■ Kulttuurikuntoilupolku Turussa, esim. "Suomen Sydän" reitti

■ Adventure golf, Tuuri

Riemer Park, Munchen, Saksa.

Kuva: Torsten Rendelmann

Der Waldpark Schragen, Potsdam, Saksa. Yhdistetty kiipeily- ja oleskeluseinämä rajaa beach volley -kenttää. Kuva: OAMK luonnonvara-alan yksikkö, Merja O'Rourke

Tilkan Taavetinpuisto senioriaille. Lähiliikuntapaikat soveltuvat eri-ikäisille käyttäjille. Kuva: Kalle Linkola

Aurajoen vartta pitkin voi ulkoilla ja bongata kulttuuri-kohteita. Kuva: Turun kaupunki

SADEPUISTOT, EKOLOGISET PUISTOT

Taustaa

Ilmastonmuutos aiheuttaa yhä sateisempia ajanjaksoja ja kaupunkitulvat tulevat yleistymään. Tulevaisuudessa tulee yhä enemmän varautua siihen, että viheralueille osoitetaan tilavaroja hulevesien viivyttämiseksi. Keski-Euroopassa, kuten Saksassa ja Iso-Britanniassa sekä pohjoismaista Ruotsissa ja Tanskassa on tehty useita hulevesipuistoja tai -viheralueita, joissa viivytetään ympäröivien asuinalueiden hulevesiä.

Esimerkkejä

■ Berliner Strasse, Berliini

Asuinalueen keskellä sijaitsevassa puistossa kerätään sadevedet ja kierrätetään puiston läpi erilaisissa kivetyissä puroissa ja altaissa. Puistossa on myös yhteistalo kokoontumisia ja tapahtumia varten.

Thornton Creek, Seattle, USA. Lohipuro on ennallistettu mutkittlevaksi aiheeksi keskelle kaupunkia. Kuva Jukka Jormola

■ Hulevesien viivyttäminen ja lohipuron ennallistaminen, Thornton Creek, Seattle, USA

■ Greenwich Millenium Village ja Ekologinen puisto, Lontoo

■ Tanner Springs Park, Portland, USA

Atelier Dreiseitlin suunnittelemassa puistossa puhdistetaan sadevesiä erityyppisissä kasvillisuusvyöhykkeissä.

Esim.: <http://greenworkspc.wordpress.com/portfolio/public-buildings-civic-places/olympus-digital-camera-2/>

Greenwich Millenium Village ja Ekologinen puisto, Lontoo. Esimerkki Ekologisesta puistosta, joka toimii myös opetusalueena, kerrostalot suunnittelut Ralph Erskinen toimisto. Kuva Eeva Eitsi

Taustaa

Aistien puistot kutsuvat hiljentymään ja mietiskelemään. Puistoissa voi olla veden solinaa, tuoksuvia kukkivia kasveja ja rauhallisia oleskelupaikkoja. Aistien puistoiksi kehiteltäviä alueita voidaan kehittää mm. hiljaisille alueille. Ne voivat olla myös metsäalueita, kuten puistometsiä, metsäpuutarhoja tai kartanopuistoja.

Helsingissä hyvä esimerkki aistien puistosta on japanilainen puutarha Roihuvuoressa.

Esimerkkejä

■ Sinnenas trädgård, Tukholma

Tukholmaan on perustettu v. 1998 "Aistien puutarha" terapeutiseksi puutarhaksi vanhuksille. Puisto on avoin myös muille korttelin asukkaille ja kaupunkilaisille. Puutarhassa on vesiaiheita, tuoksuvia ja kosketeltavia kasveja, sammaloituneita kiviä ja rauhallisia oleskelupaikkoja. Vastaavanlainen aistien puutarha on tehty Kööpenhaminan Faelledparkeniin.

■ Park Gerland, Lyon, Ranska

Lyoniin on vuosina 1999-2001 rakennettu laaja puistokokonaisuus (koko 20 ha), jonka teemana ovat valot ja värit. Maisemasuunnittelusta ovat vastanneet Michel ja Claire Corajoud sekä valaistussuunnittelusta Laurent Fachard.

Väreillä ja valoilla voidaan korostaa erityisesti puita, pensaita tai kukkia.

Esim.: <http://www.xaviertestelin.com/photo-662.html>

Aistien puutarhan vanhat kunnostetut huvimajat kutsuvat istuskeluun. Kuva: Eeva Eitsi

Taustaa

Monikulttuurisuus voi olla puiston lähtökohta ja voimavara. Puutarhan hoitoon tai viljelyyn osoitetut yhteispuutarha-alueet kokoavat eri kulttuureja ja vähentävät ennakkoluuloja. Saksassa yhteisölliset puutarhat tunnetaan nimellä kansainväliset puutarhat (Interkulturelle Gärten), joissa tavoitteena on yhteisöllinen toiminta. (Lähde: Yhdyskuntasuunnittelu, 3/2009, "Kansainväliset puutarhat Berliinissä – mahdollisuudet Suomessa?", Johanna Maier)

Asukaspuistot ovat kaupunginosien kokoontumispaikkoja ja tarjoavat parhaimmillaan erilaista toimintaa eri-ikäisille ja eri kulttuurien edustajille. Asukaspuistoja tulisi kehittää yhä monipuolisempaan suuntaan. Asukaspuistojen yhteyteen on mahdollista perustaa esim. yhteisiä hedelmä- tai hyötypuutarhoja.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden alueiden, kuten kartanoiden ja kartanopuistojen kehittäminen yhteisiksi monipuolisiksi puisto- ja kulttuuritarjontakokonaisuuksiksi on Helsingissäkin onnistunut mm. Kumpulan kasvitieteellisen puutarhan sekä mm. Tulliniemen puiston ja Aino Actén huvilan osalta. Tanskassa hyvänä esimerkkinä on Lousianan taidemuseo ympäristöineen.

Kaupunkiviljely voi levitä pihoilta myös puistoihin. Perinteisten viljelypalsta-alueiden lisäksi sekä asuinalueiden ja puistojen reunavyöhykkeille. Kuvat: Salla Kuuluvainen / Dodo ry

Esimerkkejä

■ Kansainväliset puutarhat Berliinissä, Saksa

Johanna Maier on tutkinut Kansainvälisiä puutarhoja Berliinissä ja niiden soveltamismahdollisuuksia suomalaisissa kaupungeissa. Kohteista on saatavilla valmista tutkimustietoa. Maierin mukaan Suomen lähiöissä on usein jäljellä rakentamattomia alueita, joille puutarhoja voisi perustaa, ja toisaalta kansainvälisen puutarhan ajatusta voisi kehittää myös jo olevilla palsta-alueilla. (Lähde: Yhdyskuntasuunnittelu, 3/2009, "Kansainväliset puutarhat Berliinissä – mahdollisuudet Suomessa?", Johanna Maier).

■ Rådhusparken, Norja

Puistot luovat puitteet kohtaamisille.

■ Faelledparken, Kööpenhamina

■ Siirtolapuutarha-alue, Naerum, Tanska

Vuonna 1952 rakennettu siirtolapuutarha-alue on rajattu julkisemmasta puistoalueesta ovaalein leikatuin pensasaidantein. Suunnittelija Carl Theodor Sørensen.

Kaupunginosapuistojen reunoilla sijaitsevat siirtolapuutarha- tai palstaviljelyalueet voidaan rajata muusta puistoalueesta esim. pensasaidantein.

Lähde: <http://www.dac.dk>

Faelledparken, tanssilava kutsuu kesäiltais. Kuva: Bisgaard Landscapearchitect

TAITEEN JA TEKNOLOGIAN PUISTOT

Taustaa

Taiteen ja teknologian yhdistämisellä kaupunginosapuistoihin voidaan houkutella yrityksiä ja oppilaitoksia mukaan puistojen kehittämisen toteutukseen, kustannuksiin ja hoitoon. Teknologiayritykset voisivat tuoda pilotti-projektejaan puistoihin esim. liittyen valaistuksen energiantuotantoon ja pintavesien puhdistamiseen.

Esimerkkejä

■ Mauerpark, Berlin

Vesiä kierrätetään puistoalueella aurinkokennoista saadun energian avulla.

■ Parc Diagonal Mar, Barcelona

Enric Mirallesin suunnittelema kaupunkipuisto on monipuolinen keidas taide-teoksineen, vesiaiheineen, siltoineen ja leikkipaikkoineen. Leikkipaikalla on mm. soivia leikkivälineitä ja kiipeilykumpu.

Mauerpark, Berlin. Vesiä kierrätetään puistoalueella aurinkokennoista saadun energian avulla. Kuva: Sen-Stadt Berlin

Parc Diagonal Mar. Kuva: Eeva Eitsi

Parc Diagonal Mar. Kuva: Eeva Eitsi.

Parc Diagonal Mar. Kuva: Eeva Eitsi

MERELLISET PUISTOT

Taustaa

Satama-alueita muutetaan asuinalueiksi Suomessa ja Euroopassa. Merellisyys teemana on oikeutettu Helsingille. Merien rannat houkuttelevat virkistykseen, ulkoiluun ja näköalojen ihailuun. Rantapuistoja on kehitetty ympäri Itämeren isoja ja pieniä rantakaupunkeja; Hampurissa, Tanskassa, Malmössä, Tukholmassa, Helsingissä, Pärnussa, Oulussa.

Rantapuistojen kehittämisessä tulisi muistaa monipuolisuus; myös luonnontilaisempi ruovikkoranta voi olla houkutteleva luonto- ja lintuarvoineen, varsinkin jos alueelle pääsee kulkemaan esim. kunnollisin pitkospuin tai kulkutasoin. Kontrastina luonnontilaiselle rannalle voi olla rakennettu ranta kivettyine rantabulevardeineen ja hiekkarantoinen, kuten suosittu Vuosaaren Aurinkolahti.

Kotkan kaupunki on kehittänyt useita merellisiä alueita, jotka houkuttelevat runsaasti kävijöitä, kuten Sapokan vesipuisto ja Merimuseo ympäristöineen.

Merellisten puistojen kehittämisessä voi olla mukana myös erityyppisiä lisäteemoja, jotka houkuttelee toimintaan.

Esimerkkejä

■ Örestaden, Kööpenhamina

Örestadenin uudessa kaupunginosassa on laajat rantapuisto- ja puistoalueet, joissa on erilaisia toimintoja.

■ Havnefront, Aalborg, Tanska

Aalborgin satamapuistoon on saatu rosoisuutta mm. materiaalivalinnoilla.

■ Dania Park, Malmö, Ruotsi

Malmössä on luotu sekä tuulensuojaisia auringonottonurmia että näköalojen ihailuun tarkoitettuja tasanteita. Materiaalit ja yksityiskohdat ovat tarkkaan harkittuja.

Sivun kaikki kuvat Dania Park. Landscape architect: Sweco. Kuvat: Åke E:son Lindman

Ulkomaiset esimerkkikohteet

Ulkomaiset esimerkkikohteet ovat erityyppisiä kaupunkipuistoja, joissa on vaihtelevia teemoja ja toimintoja. Esimerkkikohteissa on maininta ideoista ja niiden sovellettavuus kaupunginosapuistoihin.

Abenteuerpark, Potsdam, Saksa

- perustettu 2008

Abenteuerpark on Potsdamin kaupungin laidalle metsäalueelle rakennettu seikkailupuisto, joka on saavutettavissa hyvin myös julkisilla liikennevälineillä. Puisto on maksullinen ja siellä järjestetään paljon ohjelmallista toimintaa sekä aikuisille että lapsille. Toimintaa järjestetään erityisesti ryhmille, esimerkiksi ”työporukoille”. Puiston tapahtumista tiedotetaan omilla nettisivuilla ja blogissa. Seikkailupuistossa on rakennettu kiipeilyreitti puissa, jossa voi liikkua turvavaljaiden kanssa. Puistossa voi harrastaa myös jousiammuntaa ja parkouria.

Ideat

kaupunkitaide, seikkailupuisto, yritystoiminta

Sovellettavuus

2. Reimarlan keskuspuisto, 29. Herttoniemen (ulkoilu)puisto, 32. Tahvonlahdenniemi ja Stansvikin kartanopuisto

Kuvassa on puihin rakennettu seikkailurata.

Kuva: Abenteuerpark Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

Puistossa järjestetään ohjattua toimintaa kuten jousiammuntaa. Toiminta palvelee erityisesti eri ryhmien, kuten yritysten työntekijöiden virkistyskohteena. Kuva: Abenteuerpark Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

Toimintareitillä on eritasoisia osuuksia sekä lapsille että aikuisille.

Kuva: Abenteuerpark Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

Puistossa palvelee ravintola. Kuva: Abenteuerpark

Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

Kuva: Anton Schedlbauer

BUGA 2005 puutarhanäyttelyyn rakennetut leikkiin ja juoksuun houkuttelevat leikkialueet, jotka toimivat samalla myös veistoksellisina ympäristötaideteoksina.

Kuva: Torsten Rendelmann

Laajaa aukeaa aluetta on jäsennetty ulkoilureiteillä, puuryhmillä, niittyalueilla sekä istutusalueilla. Kuva: Torsten Rendelmann

Kuva: Anton Schedlbauer

Kuva: Anton Schedlbauer

Riemer Park, München, Saksa

- pääsuunnittelija Latitude Nord, Pariisi, Gilles Vexlard ja Laurent Vacherot (useita rakennusvaiheen suunnittelijoita)
- rakennettu 1997–2005
- koko 210 ha
- rakennuskustannukset 70,5 milj. euroa

Riemer Park sijaitsee entisellä Munich-Riem lentokenttällä (suljettu käytöstä 1992). Koko alue on laajuudeltaan 560 hehtaaria. Alueelle on rakennettua asuin-alue 16 000 asukkaalle ja työpaikka-alueita 13 000:lle. Itse Riemer Park on kooltaan 210 hehtaaria.

Puistoalueen pääteemat muodostuvat alueen läpi kulkevista käytävä-akseleista ja geometrisesti muotoilluista pienistä metsäalueista sekä laajoista avoimista nurmi- ja niittyalueista. Toimintoja varten alueella on mm. leikkikentät, järvi ja kumpareet talviulkoilua varten.

Riemer Park toteutettiin osana laajempaa BUGA 2005 puutarhanäyttelyä. Puistossa on mm. kaksi leikkipuistoa, jotka houkuttelevat leikkiin ja juoksuun sekä ovat samalla myös veistoksellisia ympäristötaideteoksia.

Ideat

näyttelualue, entinen lentokenttä, veistoksellinen ja toiminnallinen ympäristötaide, liittyminen asuinalueisiin

Sovellettavuus

8. Suursuonpuisto-Oulunkylän liikuntapuisto, 17. Longinojanlaakso, 13. Fallkullan eläintila ja Malmin lentokenttäpuisto

Prags Boulevard, Kööpenhamina, Tanska

- suunnittelija Kristine Jensens Tegnes-tue
- rakennettu 2005
- 2 km pitkä bulevardi
- rakennuskustannukset n. 20 milj. tanskan kruunua

Pragsin bulevardi toimii kulkuväylänä sekä tilana oleiluun ja toimintaan. Bulevardilla on erilaisia osatiloja kuten aukioita, puutarhoja, esiintymislava, leikkipaikka, skeittialue sekä pelikenttiä. Reitille on suunniteltu oma tuoli- ja valaisinmalli Eurooppalaiseen tapaan. Yhtenäisyyttä on tuotu myös väreillä ja pinnoitteilla.

Ideat

yhden pääreitin kehittäminen, reitin erilaiset pinnat ja värit sekä kalusteet ja varusteet kokoavana teemana, toiminnot reitin varrella

Sovellettavuus

6. Pikku Huopalahden rantapuisto, 10. Suutarilan-Tapulinkeskuspuisto, 17. Longinojanlaakso, 18. Pihajistonlaakso, 21. Kurkimäen puisto, 22. Kontulan liikunta- ja kelkkapuisto, 23. Mellunkylän puisto, 28. Vuosaaren keskuspuisto, 30. Herttoniemen kartano- ja rantapuisto.

Prags Boulevardille on suunniteltu oma valaisin- ja tuolimalli. Puiston kalusteissa ja varusteissa on yhtenäinen teemaväritus. Kuva: Christina Capetillo

Kulkuväylä on rajattu esimerkiksi aidoin sekä merkattu ympäristöön mm. erilaisin pinnoittein sekä yhtenäisillä ja erottuvilla valaisimilla. Kuva: Christina Capetillo

Planten un Blomen, Hampuri, Saksa

Keskellä Hampuria sijaitseva Planten un Blomenin kaupunkipuisto on rakentunut vuosina 1616–1625:lla rakennettujen valtihautojen ympärille. Jo vuonna 1821 perustettiin kasvitieteellinen puutarha. Sittemmin kaupunkipuistossa on pidetty kansainvälisiä puutarhanäyttelyitä vuosina 1953, 1963 ja 1973. Puisto on laajuudeltaan yhteensä 47 hehtaaria ja siellä on mm. japanilainen puutarha teehuoneineen, ruusutarha, apteekkaripuutarha, vesiurut sekä musiikkiesityksiä, poniratsastusta, leikkipaikkoja, minigolfia, puistotrampoliineja, kiipeilyseiniä sekä rullaluistelu- ja tekojääratoja. Lisäksi puistossa on lastenteatteri, jossa pidetään mm. sirkusesityksiä. Osa toiminnoista on maksullisia ja ne toimivat aukioloaikojen mukaan.

Ideat

toiminnallinen kaupunkipuisto, näyttely- ja teemapuutarhat

Sovellettavuus

Yksittäisinä toimintoina tai teemapuutarhoina sovellettavissa useaan kaupunginosapuistoon, mm. 4. Haagapuistoon, 6. Pikkuhuopalahden rantapuistoon, 8. Suursuonpuisto-Oulunkylän liikuntapuistoon, 19. Viikinlaaksoon ja 25. Myllypuron liikuntapuistoon.

Kuva: www.mediaserver.hamburg.de/F.Scymanska

Kaupunginosapuistoissa voi olla jokin teema tai toiminta, joka houkuttelee puistoon.

Kuva: www.mediaserver.hamburg.de/C.Spahrbier

Mauerpark, Berliini, Saksa

- suunnittelija maisema-arkkitehti Gustav Lange
- 1992–1994
- koko 15 ha
- rakennuskustannukset 7 700 000 e (4,5 milj. dm)

Mauerpark on yksi Berliinin suosituimmista puistoalueista, joka on erityisesti suosittu nuorten keskuudessa. Puisto on Berliinin yhdistymisen jälkeen Berliinin muurin entiselle suojavyöhykkeelle Prenzlauerbergiin rakennettu viheralue. Mauerpark on kansanpuisto ja sitä käytetään aktiivisesti tapahtumapaikana, kuten kirpputorina, karaoke-esityksiin ja festivaaleihin. Puistossa on säilytetty 30m kaistale Berliinin muuria muistomerkinä ja se onkin suosittu paikka erilaisille graffititoille. Muita toimintoja ovat mm. amfiteatteri, oleskelunurmet, pelikentät ja aukiot. Mauerparkilla on lisäksi aktiivinen käyttäjäyhdistys ja omat internet-sivut, jossa mm. tiedotetaan tapahtumista.

Ideat

aktiivinen asukaspuisto, ekoteknologia, hulevesien kierrättäminen

Sovellettavuus

21. Kurkimäen puisto, 25. Myllypuron liikuntapuisto, 28. Vuosaaren keskuspuisto, 22. Kontulan liikunta- ja kelkkapuisto, 6. Pikku Huopalahden rantapuisto, 13. Fallkullan eläintilan viereinen ”Malmin lentokenttäpuisto”

Puistolla on aktiivinen käyttäjäkunta. Mauerpark on Berliinin muurin entistä avointa suojavyöhykettä. Puistossa kierrätetään sadevesiä leikkipaikan kautta aurinkoenergian avulla. Kuvat: SenStadt Berlin

Ecological Park, Greenwich Millenium Village, Lontoo

- maisemasuunnittelu WS Atkins Consultant
- suunniteltu ja rakennettu 1997–2000, avattu 2002
- koko 1,6 ha

Ekologinen puisto on toteutettu Greenwich Millenium Villagen asuinalueen viereen. Asuinalueen suunnittelijana on ollut mm. Ralph Erskinen arkkitehtitoimisto. Entiselle teollisuusalueelle on palautettu luontaisia kosteikkoja ja kunnostettu puro-osuuksia. Puistossa on mm. lampia kosteikkokasveineen, puroja ja niitty-alueita.

Kohde toimi opetuspaikkana alueen asukkaille. Osaan luontoalueista pääsee vain aukioloaikoina. Puistolla on oma yhdistys, joka opastaa asukkaita ja muita käyttäjiä hoitamaan aluetta. Tiedotus puiston toiminnasta tapahtuu sen omilla nettisivuilla.

Ideat

luonto-opetuskohde, vesistökunnostus

Sovellettavuus

17. Longinojanlaakso, 1. Konalan keskuspuisto (Hilapuiston ojan muotoilu), 3. Kaarelan jokilaakso, 6. Pikku Huopalahden rantapuisto (länsiranta), 9. Siltamäen rantapuisto, 19. Viikinlaakso, 20. Kontulan kotikonnunpuisto, 25. Myllypuron liikuntapuisto (Mustapuro), 31. Yliskylän rantapuisto

Puistoon on istutettu monipuolista kasvillisuutta. Veden läheisyyteen pääsee puulaitureita pitkin.

Kuvat: FCG, Eeva Eitsi

Faelledparken, Kööpenhamina, Tanska

- suunniteltu ja perustettu 1906–1914, maisema-arkkitehti Edvard Glaesel
- korjaussuunnittelu ja -rakentaminen 2007–12, suunnittelija Bisgaard Landskabsarkitekter ApS
- koko 59 ha
- rakennuskustannukset n. 190 mil. tanskan kruunua

Faelledparkenin puisto sijaitsee keskeisellä paikalla Kööpenhaminan keskustassa. Se on keskusta-alueen isoimpia puistoja. Puistossa järjestetään konsertteja ja sinne on rakennettu uusi tanssilava. Muita puiston toimintoja ovat skeittipaikka, urheilukentät, leikkikentät ja uimapaikka. Puistossa on omana osa-alueena myös vuonna 1996 avattu aistien puutarha.

Aistien puutarha Faelledparkenissa

Esteetön puutarha on rakennettu vanhan leikkipuiston paikalle. Puistossa on veistoksia eri aisteille, mm. laventeli-saari, labyrntti, järvimaisema ilman vettä, tiheitä pensaikkoja, suihkulähteitä ja perhospuutarha. Aistien puutarha avattiin vuonna 1996, jolloin lapset auttoivat veistosten paljastamisessa. Aistien puutarha onkin suosittu aikuisten ja lasten keskuudessa.

Itse puutarha on täynnä erilaisia konttasteja, kuten kivet ovat pyöreitä tai rosoisia sekä värit ovat voimakkaita vihreää taustaa vasten. Veistosten ja kivien päällä on myös mahdollisuus kiipeillä.

Ideat

puistokonsertit, ulkotanssilava, aktiivinen kaupunginosapuisto, aistien puutarha

Sovellettavuus

Laajat puistokokonaisuudet, kartanoympäristöt (26. Puotilan kartano- ja rantapuisto, 1. Herttoniemen ja Roihuvuoren

kartano- ja rantapuisto, 32. Tahvonladdenniemi ja Stansvikin kartanopuisto), 3. Kaarelan jokilaakso, 5. Talin- ja Munkkiniemen rantapuistot, 6. Pikku Huopalah-

den rantapuisto, 17. Longinojanlaakso, 25. Myllypuron liikuntapuisto, 27. Kallahden puisto, 28. Vuosaaren keskuspuisto.

Kuva: Bisgaard Landscapearchitect

Kuva: Bisgaard Landscapearchitect

Kuva: Bisgaard Landscapearchitect

Kuvassa puiston tanssilava. Kuvalähde: Bisgaard Landscapearchitect

Der Waldpark Schragen, Potsdam, Saksa

- rakennettu 2001
- koko 16 ha

Kuvassa rantalentopallokenttä, jota rajaava valli toimii myös maamerkinä laajalla puistoalueella. Voimakkaat modernit leikki- ja ulkoiluvälineet toimivat luontoalueiden vastakohtana. Sivun kaikki kuvat: OAMK luonnonvaralan yksikkö, Merja O'Rourke

Lentopallokenttä on toiselta puolelta kiipeilyseinä.

Waldpark Schragenin ekologinen puistometsä oli vuoden 2001 Saksan valtakunnallisen puutarhanäyttelyn (Potsdamin Bornstedter Feld) kohteena. Ekologisen puistometsän oheen kuuluvat myös ikivihreiden kasvien puistokokonaisuus ja alppiruusutarha, jossa on pyritty yhdistämään alueelle soveltuvia luontaisia ja harmonisia kasvikokonaisuuksia. Puiston niittyalueen erikoisuutena on polkuverkosto, jonka pinnoitteena on käytetty pehmeäksi hiottua vanhaa lasimateriaalia. Lisäksi polun vihreä lasimassa on valaistu maanpinnantasolta spottivalaistuksella. Puiston alueiden rajaamiseen on käytetty erikoisia puusta koottuja aitauksia, penkereitä ja muita rajaavia elementtejä. Luonnonmukaiseen ympäristöön asettuu poikkeavasti voimakkaita moderneja leikkivälineitä kuten trampoliini, liuku- ja köysirata ja näköalatorni, jotka toimivat eräänlaisina maamerkkeinä valtaisalla puistoalueella.

Ideat

toiminnallinen ympäristötaide, puutarhanäyttelyalue, ekologinen puistometsä

Sovellettavuus

8. Suursuonpuisto-Oulunkylän liikuntapuisto, 31. Yliskylän rantapuisto, 4. Haagapuisto, 6. Pikku Huopalahden rantapuisto, 7. Länsi-Pakilan koulupuisto, 9. Siltamäen rantapuisto, 10. Suutarilan-Tapulien keskuspuisto, 12. Suurnetsä, 14. Jakomäkipuisto, 18. Pihlajistonlaakso, 25. Myllypuron liikuntapuisto, 28. Vuosaaren keskuspuisto, 29. Herttoniemen puisto.

Berggarten, Graz, Itävalta

- suunnittelija Kienast Vogt Partner
- rakennettu 1997–2000

Berggartenin puisto muodostuu 26:a nurmipyramidista, jotka ovat jopa kahdeksan metriä korkeita. Erikokoiset ja -malliset pyramidit on tehty maastoa muotoilemalla. Pyramidien lomassa kulkee kulmikas polku ja alueen keskellä sijaitsee graafisesti muotoiltu lampi. Puistossa on myös alppilajiston kasvitieteellinen kokoelma.

Ideat

melusuojaus, ympäristötaide, ylijäämämaiden sijoittelu (esim. hulevesiuomien muotoilusta jäävät massat), tasaisten alueiden monipuolistaminen

Soveltaminen

25. Myllypuron liikuntapuisto, 1. Konalan keskuspuisto, 17. Longinojanlaakso

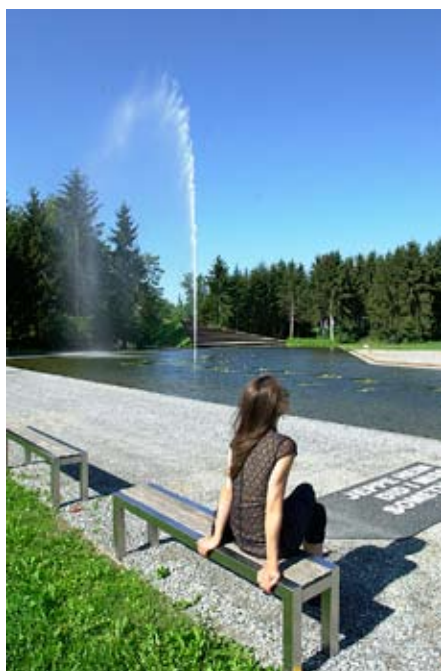

Maastonmuotoilu-idea voidaan käyttää esimerkiksi melusuojauksessa osana puistoa.

Kuva: Universalmuseum Joanneum, Schuster Michael

Kuva: Universalmuseum Joanneum, Michael Schuster

Kuva: Universalmuseum Joanneum, Stefan Kristoferitsch

Puiston keskellä sijaitseva lampi.

Kuva: Universalmuseum Joanneum, Michael Schuster

Puiston amfiteatteri. Puistossa järjestetään asukastilaisuuksia ja muuta ohjelmaa. Kuva: Lorenskog kommune

Rannassa on pyörätielle ja raitiojuna soveltuva laiturireitti. Kuva: Lorenskog kommune

Puiston keskeisin osa-alue on avoin nurmimaa, joka toimii tapahtumien pitopaikkana. Kuvat: Lorenskog kommune

Rådhusparken, Lørenskog, Norja

- suunnittelija Bjørbekk & Lindheim AS, Landskapsarkitekter MNLA
- rakennettu 2008-09
- koko 3,9 ha
- rakennuskustannukset 26,5 milj. norjan kruunua

Rådhusparken sijaitsee järven rannalla. Puiston läheisyydessä on julkisia palveluja kuten koulu. Alue toimii myös asukaspuistona urheilemista ja yhteistapahtumia varten. Puistossa on runsaasti toimintoja kuten avoin tapahtumanurmi, pelikenttiä, amfiteatteri, esiintymislava, rantareitti sekä laiturit. Puiston penkkeihin on tuotu eri kielillä kirjoitettuja tekstejä, sillä alueella asuu runsaasti maahanmuuttajia eri kulttuureista.

Ideat

aktiivinen asukaspuisto, ranta- ja vesiteema, taide

Sovellettavuus

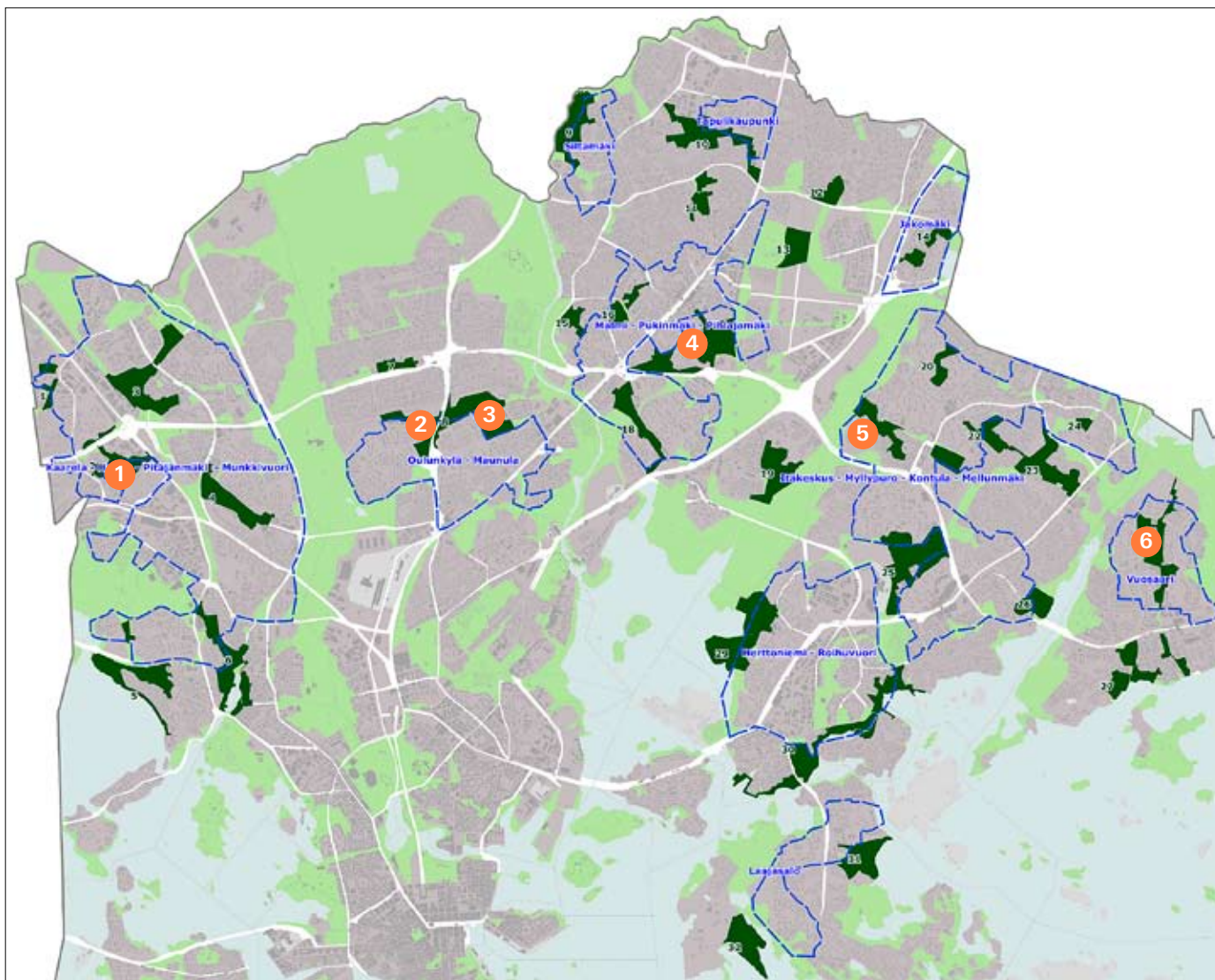
6. Pikku Huopalahden rantapuisto, 3. Kaarelan jokilaakso, 10. Suutarilan-Tapulin keskuspuisto, 20. Kontulan kotikonnunpuisto, 25. Myllypuron liikuntapuisto, 28. Vuosaaren keskuspuisto, 30. Herttoniemen kartano- ja rantapuisto, 31. Yliskylän rantapuisto

Valitut puistokohteet ja niiden kehittäminen

Kaupunginosapuistoista on valittu tarkempaan ideointiin puistoja, joiden toiminnallista potentiaalia ei ole hyödynnetty ja jotka edustavat mahdollisimman monipuolisesti tyypillisiä esikaupunkialueille sijoittuvia kaupunginosapuistoja. Puistot sijoittuvat kaupunginosiin, joissa on tarvetta myös renessanssi-hankkeen toimenpiteille.

- 1 Reimarlan keskuspuisto
- 2 Suursuonpuisto
- 3 Oulunkylän liikuntapuisto
- 4 Longinojanlaakso
- 5 Kurkimäen puisto
- 6 Vuosaaren keskuspuisto

REIMARLAN KESKUSPUISTO

Nykytilanne

Reimarlan keskuspuisto sijaitsee Länsi-Helsingissä lähellä Pitäjänmäkeä, Kehä I:n ja Vihdintien läheisyydessä. Reimarlan puistokokonaisuudessa (kaupunginosapuisto nro 2.) on mm. Kokkokallio ja Nuolipuisto, joissa on mielenkiintoinen historia, kuten juoksuhautoja ja kaivantoja ensimmäisen maailman sodan ajalta sekä muinaisten hylkeenpyytäjien metsästyspaikkoja.

Puiston historialliset arvot on mahdollista tuoda paremmin esiin sekä kehittää puistoa erityisesti historia- ja seikkailupuistona. Puisto on tällä hetkellä melko pienialainen kaupunginosapuisto, joka palvelee pääosin lähiasukkaita. Erillinen teemapuisto voi houkutella kävijöitä kauempaakin.

1. Maailmansodan aikaiset juoksuhaudat
2. Kokkokallion avokalliota
3. Leikkipuisto Nuolen kahluuallas toimii sähkökenttänä
4. Kiipeilyverkko (voisi sopia kehiteltyyn teemaan)

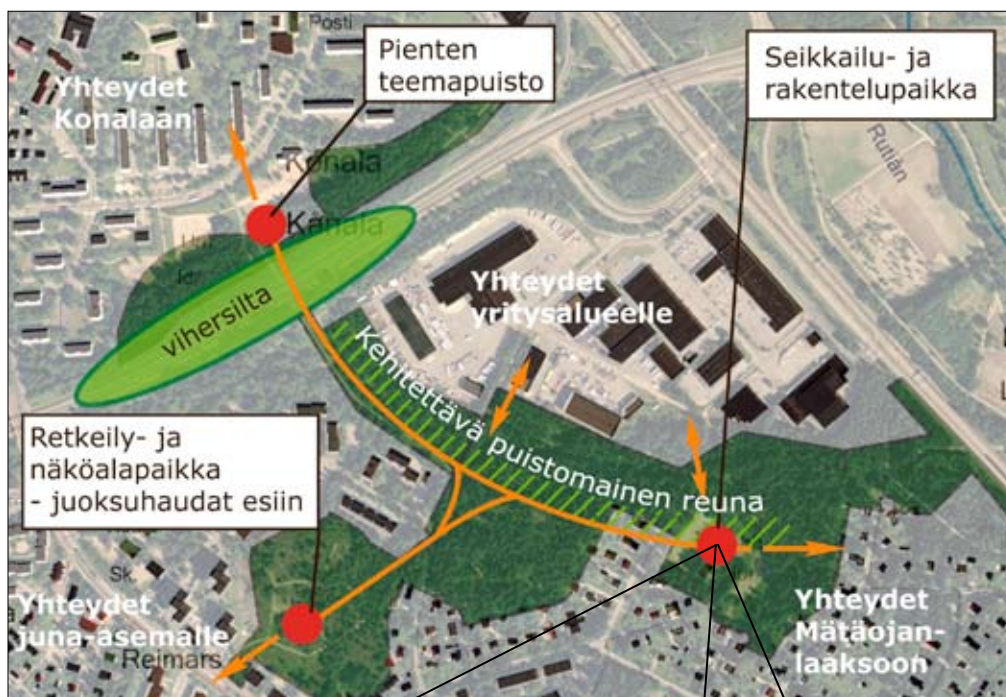
Kehittämisideoita

Nykytilanne

Tulevaisuuden ideoita

Tree top walk kulkee puiden latvojen korkeudella.
Kew Gardens, Lontoo. Kuva: Eeva Eitsi

Potsdamin seikkailupuisto. Kuva: Abenteuerpark
Potsdam. <http://www.abenteuerpark.de>

SUURSUON JA OULUNKYLÄN LIIKUNTAPUISTO

Nykytilanne

Suursuon ja Oulunkylän liikuntapuisto sijaitsevat Pohjois-Helsingissä, Tuusulanväylän molemmilla puolilla.

Liikuntapuistosta (nro 8.) osa on urheilupuistona, jonka metsäalueita ja niittyjä sekä reunavyöhykkeitä voidaan kehittää maisemallisesti ja toiminnallisesti. Oulunkylän puolella on myös koiraitaus. Suursuon puolelle on rakennettu esteetön reitti ja asukkaiden toiveena on ollut pidemmän lenkin toteuttaminen.

Suursuon ja Oulunkylän kehittämisen teemaksi sopivat nykyiset urheilu ja ulkoilu. Tavoitteena olisi kehittää alueesta kokonaisuus, jota yhdistää aluetta kiertävä, hyvin ympäristöstään erottuva reitti. Reitin varrella voi olla mm. ulkokuntoilun näyttelyalue kuntoilupisteineen.

Suursuonpuisto

1. Tuusulanväylän alikulku (pimeä ja ahdas)
2. Palstaviljelyalueet
3. Palstaviljelyalueet
4. Uusittu Patolan koiraitaus

Oulunkylän liikuntapuisto

5. Oulunkylän liikuntapuiston urheilukenttä ja yhteiskoulu
6. Oulunkylän liikuntapuiston vaihtelevaa kalliometsämaastoa
7. Oulunkylän tekojäärata toimii kesällä koripallo- ja tenniskenttänä. Pintojen peruskorjaus

Kehittämisideoita

Yhdysreitillä voisi mm. pyöräillä, kävellä ja rullaluistella.

Kuva: Torsten Rendelmann

Hämeenlinnan ulkoilukuntoilupaikka houkuttelee nuorisoa. Kuva: Elise Kaloinen

Veistoksellinen lähiliikuntapaikka. Kuvat: OAMK luonnonvara-alan yksikkö, Merja O'Rourke

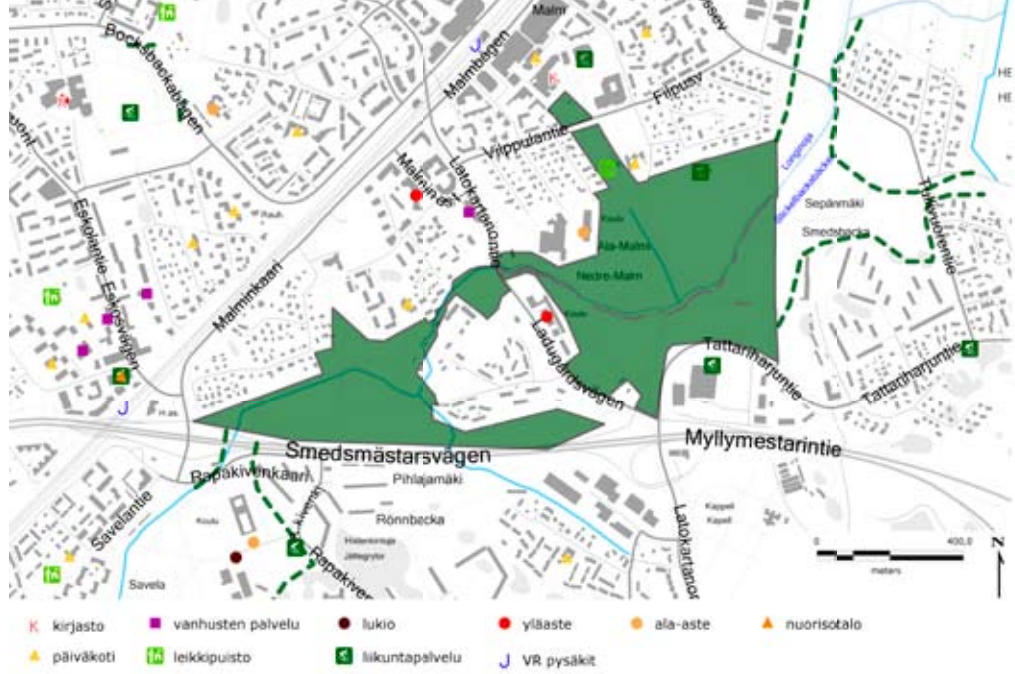
LONGINOJANLAAKSO

Nykytilanne

Longinojanlaakso sijaitsee Malmilla, vajaan kilometrin päässä Malmin asemalta.

Longinojanlaakso (puisto nro 17.) on avoin maisematila, jota on mahdollista kehittää maisemallisesti, toiminnallisesti ja kaupunkirakenteellisesti. Laajan avotilan reunoja on mahdollista selkeyttää esimerkiksi täydennysrakentamisen ja erilaisten toimintojen keinoin, kuten urheilu, palstaviljely, tanssilava tai omenapuu-tarhat. Laajoja nurmialueita tulee kehittää etenkin monikäyttöalueiksi sekä parantaa reitistöjä.

Puistoon kaivataan erityisesti samalla yhteyksiä Malmin asemalta laakson poikki itään jäähallin suuntaan sekä koko laakson kiertävää reitistöä. Reitistön reunoille sopisivat esim. kukkivat maisemapellot. Longinojaa on kunnostettu, ja tulevaisuudessa tarkoituksena on jatkaa kunnostustoimia pohjoiseen. Puron ylityskohtien yhteydessä voi olla uoman levennyksiä.

1. Puiston läpi virtaava Longinoja
2. Näkymä Longinojanlaakson viljelymaisemaan.

Kehittämisideoita

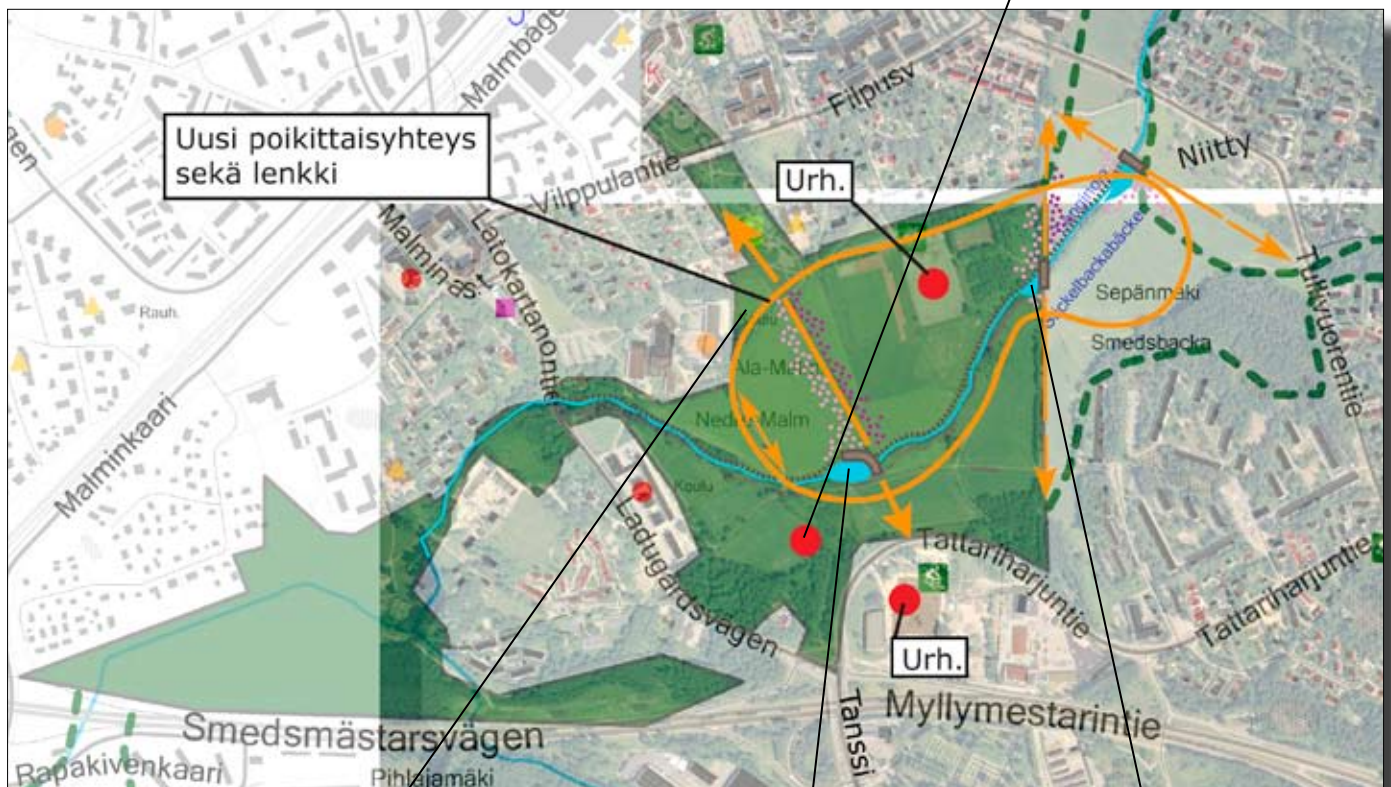

Nykytilanne

Tulevaisuuden ideoita

Faelledparkeniin, Kööpenhaminaan on rakennettu tanssilava. Kuva: Bisgaard Landscapearchitect

Koululla voi olla oma hedelmäpuutarha puiston reunalla. Kuva: Anton Schedlbauer

Purotaimenen nousua Longinojassa voi tutkia opaste-
tuissa luontokouluissa. Greenwich Millenium Village,
Lontoo. Kuva: Eeva Eitsi

Hulevesien viivyttämistä Viikissä.

KURKIMÄEN PUISTO

Nykytilanne

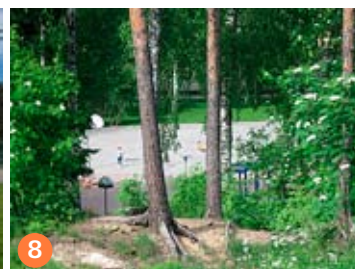
Kurkimäen puisto sijaitsee Itä-Helsingissä, Kehä I:n pohjoispuolella rajautuen pohjoisesta Kontulaan ja etelästä Kurkimäkeen.

Kurkimäen puisto (nro 21.) on pitkänomainen useampaa kaupunginosaa palveleva kokonaisuus, jossa on mm. liikuntapuisto, kosteikkopuisto, leikkipuisto sekä kallioinen alue. Kallioalueella on ensimmäisen maailmansodanaikaisia juoksuhautoja. Puiston pohjoispuolella on Kontulan 60–70-luvulla rakennettua aluetta, jolta on huonot kulkuyhteydet puistoon.

Kurkimäen puistokokonaisuuden reitistöä on tärkeää kehittää. Pääreitti ja muut reitit asuinalueilta voidaan merkitä esim. teemavärein tai -aihein. Laajalta kallioalueelta on mahdollista avata näkymiä ja parantaa valaistusta. Kallioalueelle sopisi hyvin kokoontumispaikaksi esim. huvimaja tai pieni kalliopuutarha. Alueen vieressä oleva urheilupuiston leikkipaikka tulisi kehittää kaikenikäisille sopivaksi lähiliikuntapaikaksi.

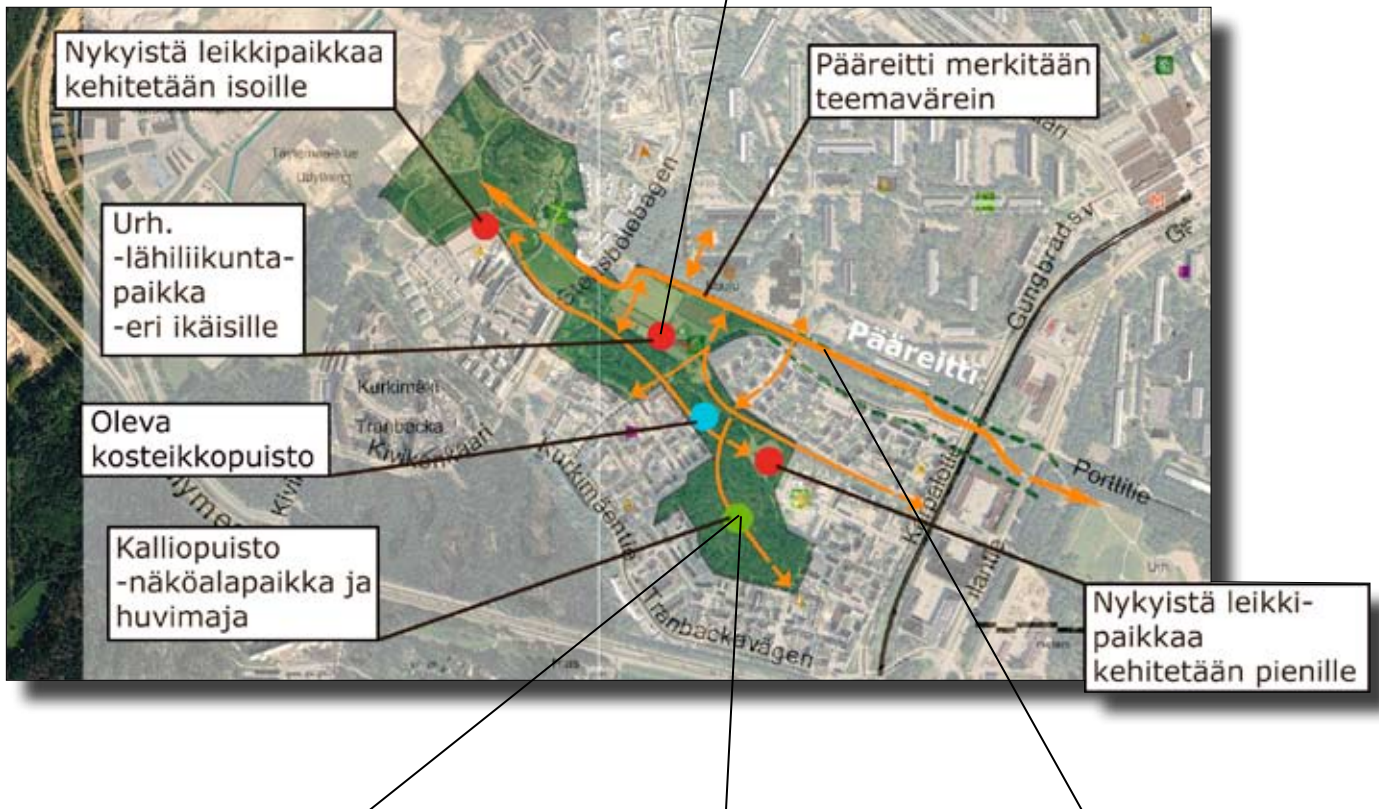

1. Yhteys Kontulan puolelta
2. Jalkapallokenttä
3. Kurkimäen kalliolta avautuva näkymä
4. Kurkimäen kallion kalusteita
5. Kurkimäen kallion juoksuhaudat
6. Liikuntapuisto
7. Yhteys puistoon
8. Näkymä leikkipuistoon
9. Päiväkoti
10. "Kosteikkopuisto"

Kehittämisideoita

Taavetipuisto Pikku Huopalahdessa toimii eri-ikäisten lähiliikuntapaikkana. Kuva: Kalle Linkola

Kallion uusi kohtaamispaikka. Kuva: Eeva Eitsi

Kallioalueen valaistuksen voisi toteuttaa aurinkokennoin ja -paneelien. Mauerpark, Berlin. Kuva: Sen-Stadt Berlin

Kööpenhaminaan kunnostettu pitkäomainen puisto ja reitti, Prags Boulevard. Kuva: Christina Capetillo

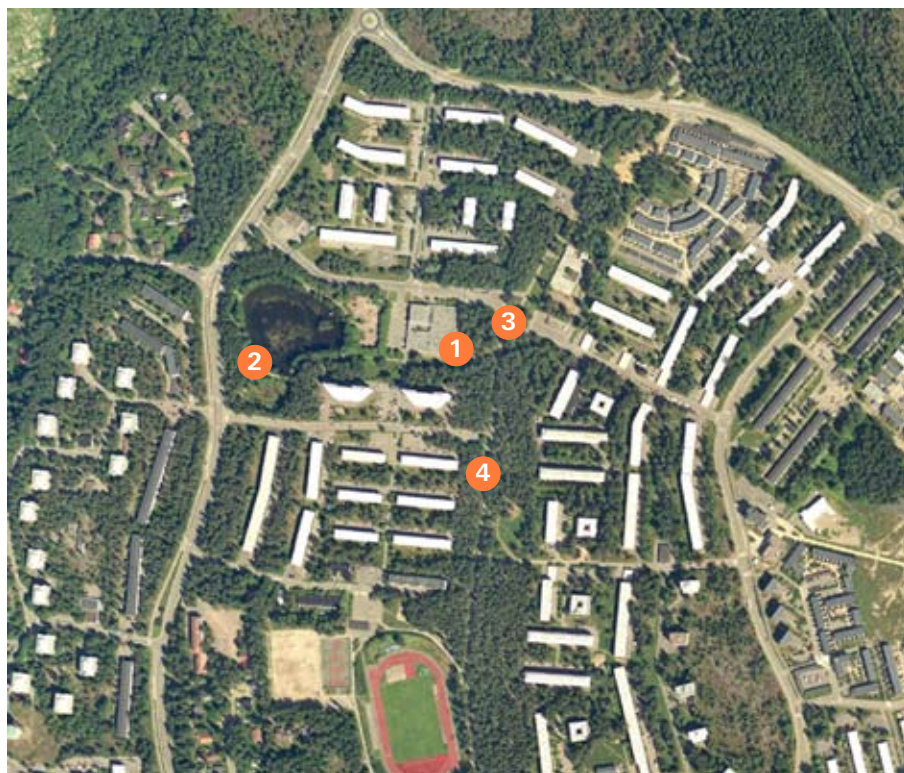
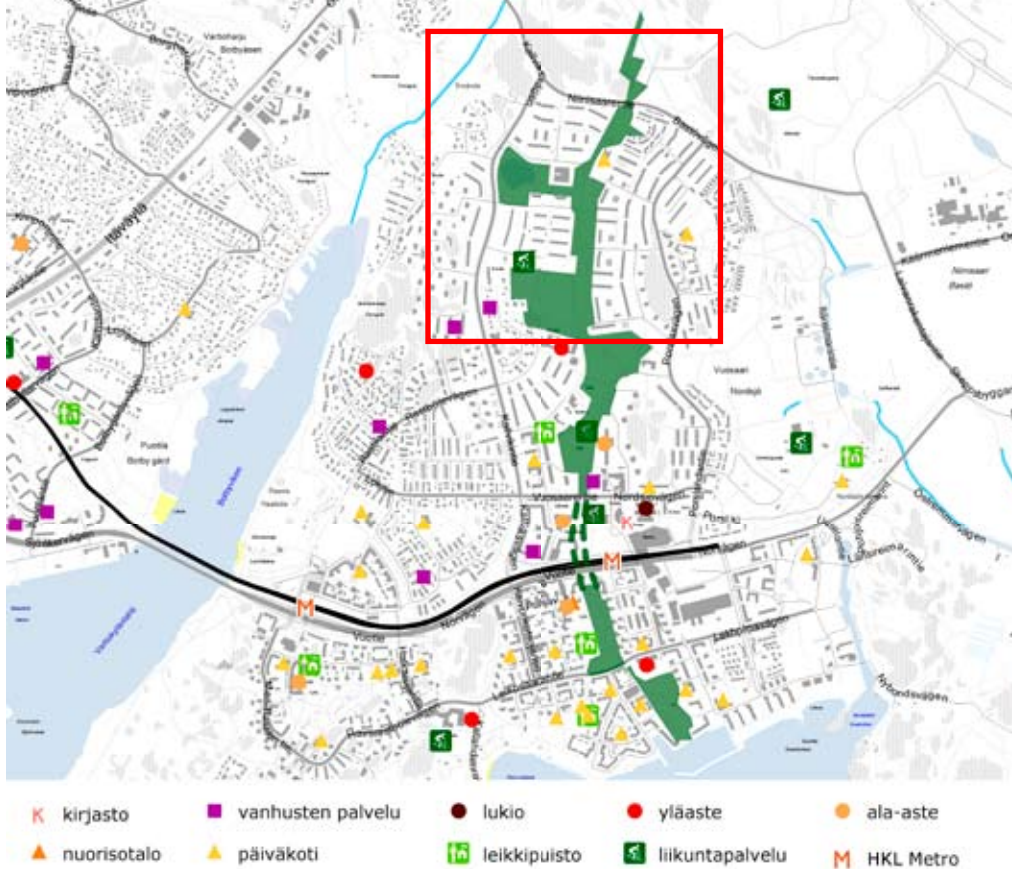
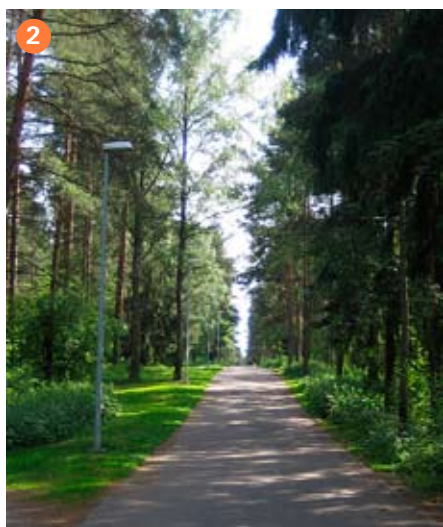
VUOSAAREN KESKUSPUISTO pohjoisosa

Nykytilanne

Vuosaaren keskuspuisto sijoittuu Itä-Helsinkiin. Vuosaaren keskuspuisto (nro 28.) on yksi laajimmista ja asukaspohjaltaan suurimmista kaupunginosapuistoista. Puistokokonaisuudella on potentiaalia yhtenäisenä Vuosaarta yhdistävänä keskuspuistona, jolla on laaja asukaspohja ja yhteys merelle.

Keskuspuiston pohjois- ja keskiosat ovat aikakaudelleen tyypillistä metsähiötä, jonka eri piirteitä tulee korostaa ja kehittää. Tärkeää on ylläpitää metsäluonto monimuotoisena ja kestäväenä kokonaisuutena. Reitistöjen kunnostaminen ja merkitseminen sekä opastuksen parantaminen ovat keskeisiä tekijöitä myös metsäluonnon säilymisessä. Laajoille niittyalueille voidaan tuoda myös hienovaraisia toimintoja, kuten frisbeegolfi tai terrassointeja asukasteatteriin, jotka houkuttelevat oleskeluun. Yhtenäiseksi teemmäksi alueella sopii ympäristötaide, jolla voidaan johdatella kulkua merelle päin esim. vesiteeman avulla.

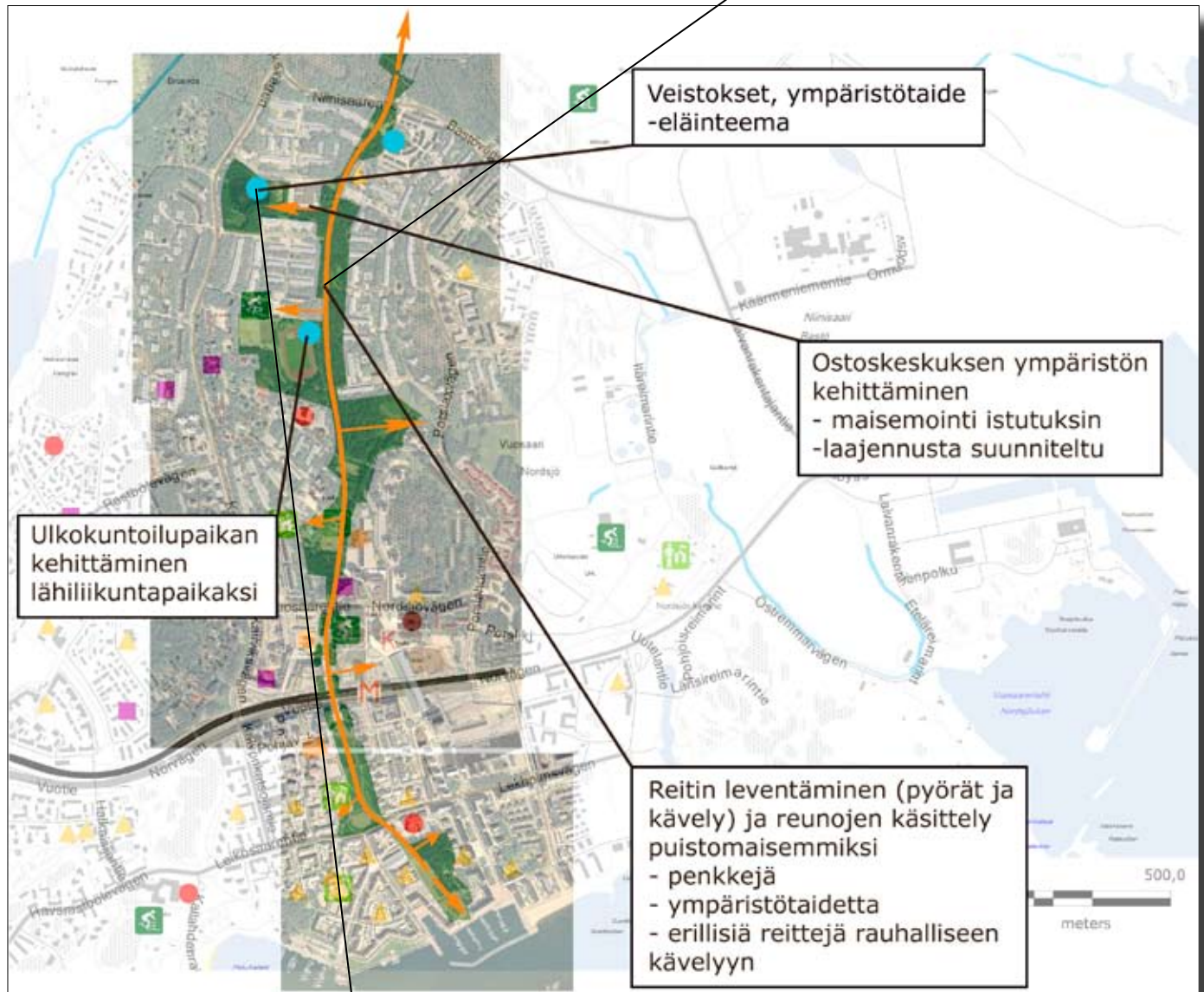
1. Ostoskeskuksen takapiha
2. Kulkureitti etelään
3. Kulkureitti pohjoiseen
4. Ilveskorvenpuisto

Kehittämisideoita

Metsässä kulkevan reitin ympäristötaiteen tekemänä voisi olla vesi.

Kuva: Taina Tuominen

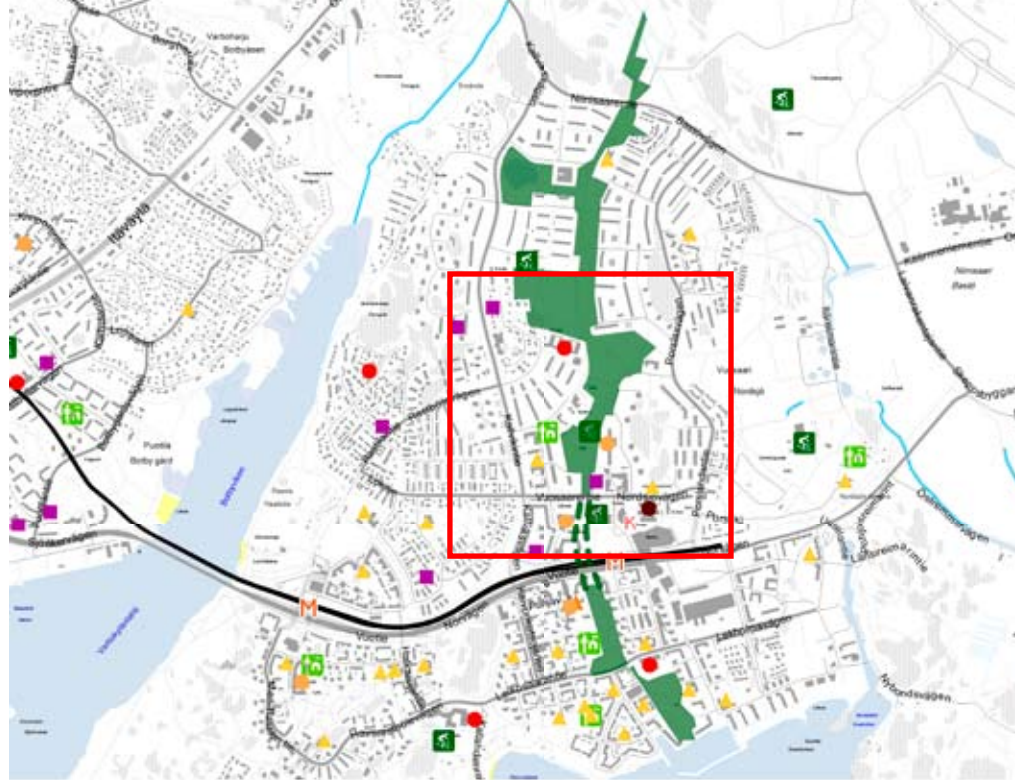

Ilveskorvenpuiston veistos.

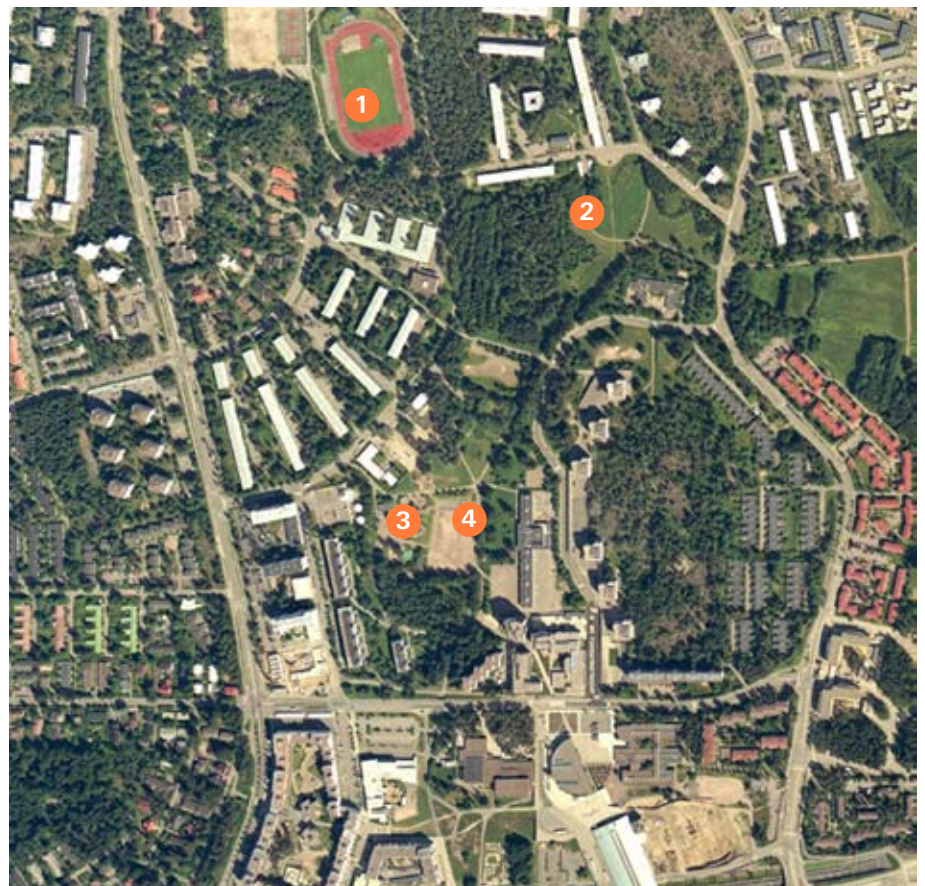
VUOSAAREN KESKUSPUISTO keskiosa

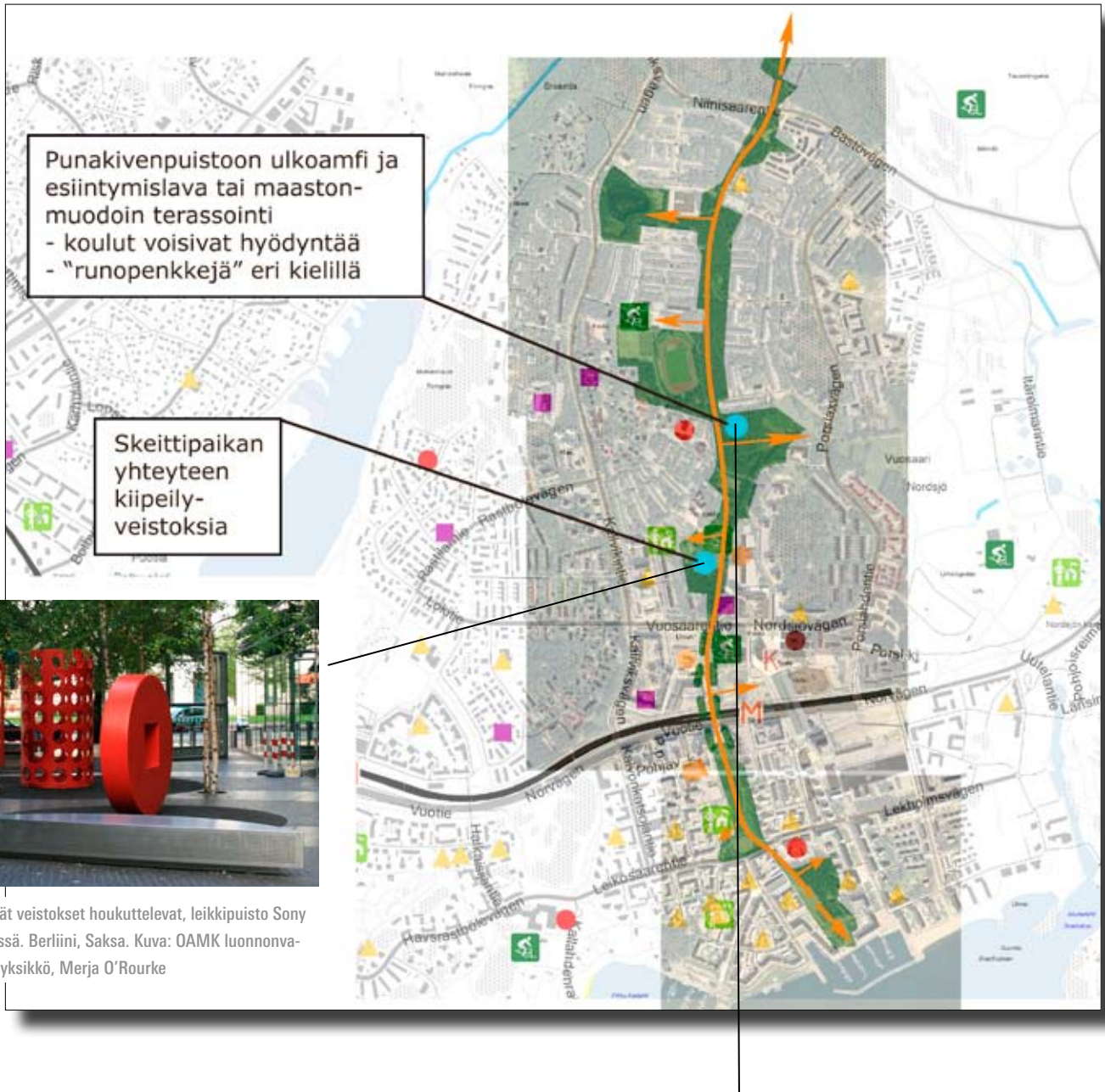
Nykytilanne

1. Urheilukenttä
2. Punakivenpuisto
3. Leikkipuisto Lohikäärme
4. Skeittipaikka

K kirjasto	vanhusten palvelu	lukio	yläaste	ala-aste
nuorisotalo	päiväkoti	leikkipuisto	liikuntapalvelu	HKL Metro

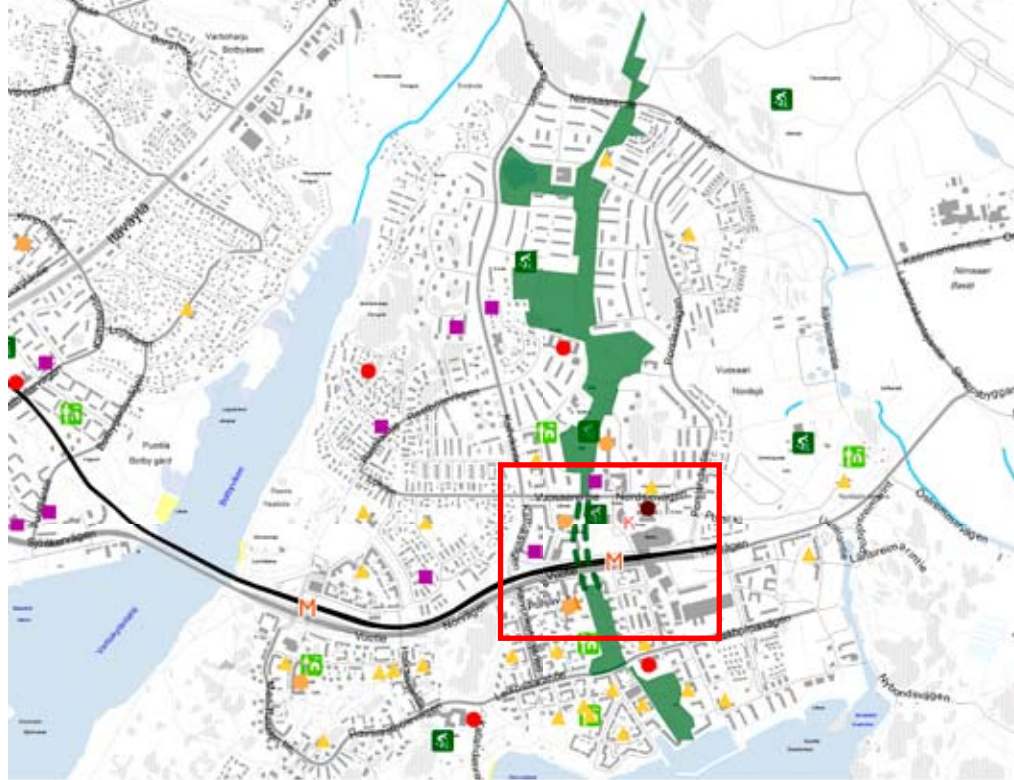
Amfiteatteri. Rådhusparken.
Kuva: Lorenskog kommune

VUOSAAREN KESKUSPUISTO eteläosa

Nykytilanne

1. Rastiksen taideteos
2. Solmukohdan opasteviidakko
3. Ulapparaitti etelään
4. Mosaiikkipuiston uusi yhteys
5. Ulapparaitti pohjoiseen

K kirjasto	vanhusten palvelu	lukio	yläaste	ala-aste
nuorisotalo	päiväkoti	leikkipuisto	liikuntapalvelu	M HKL Metro

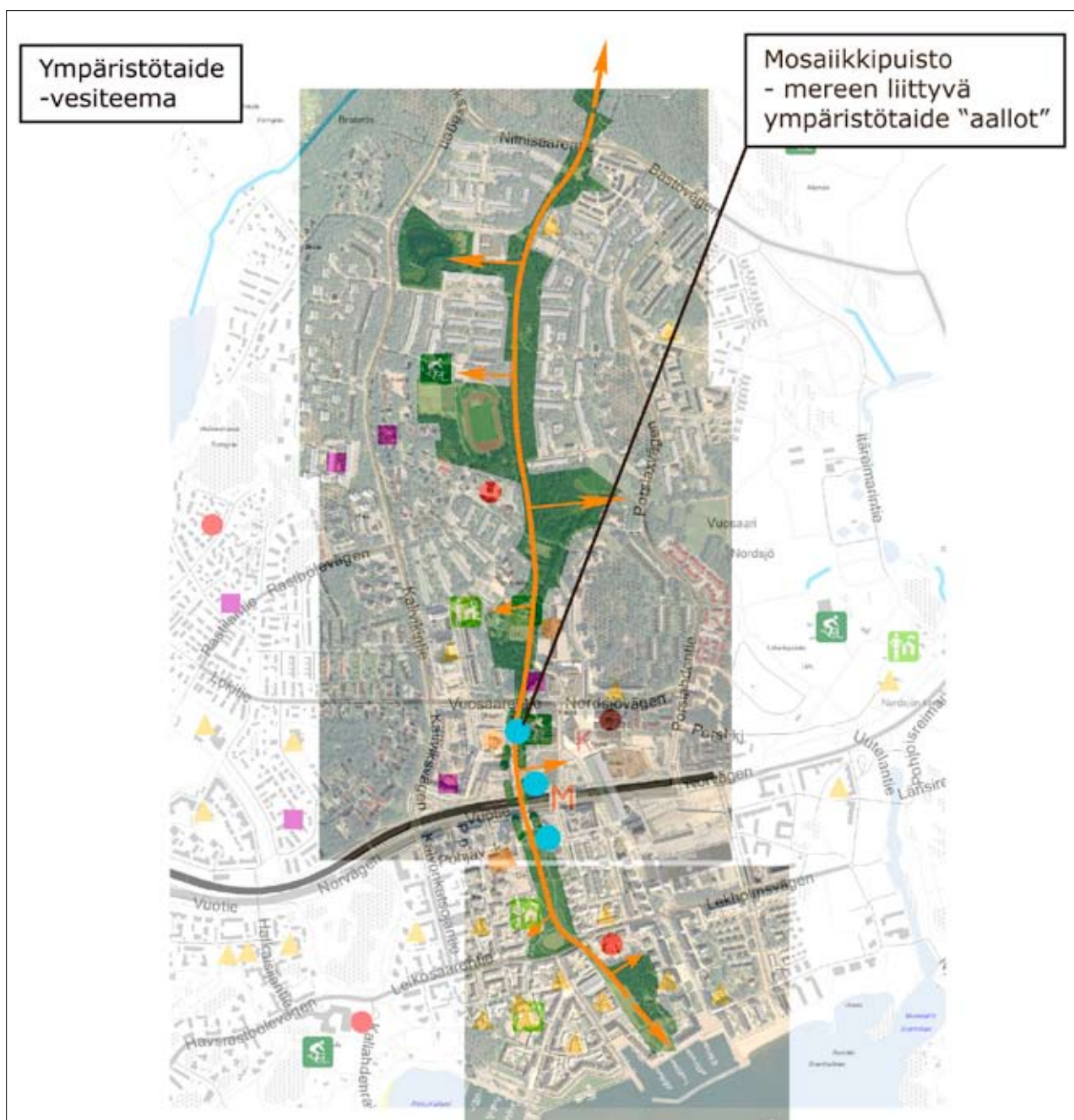
Kehittämisideoita

Nykytilanne

Tulevaisuuden ideoita

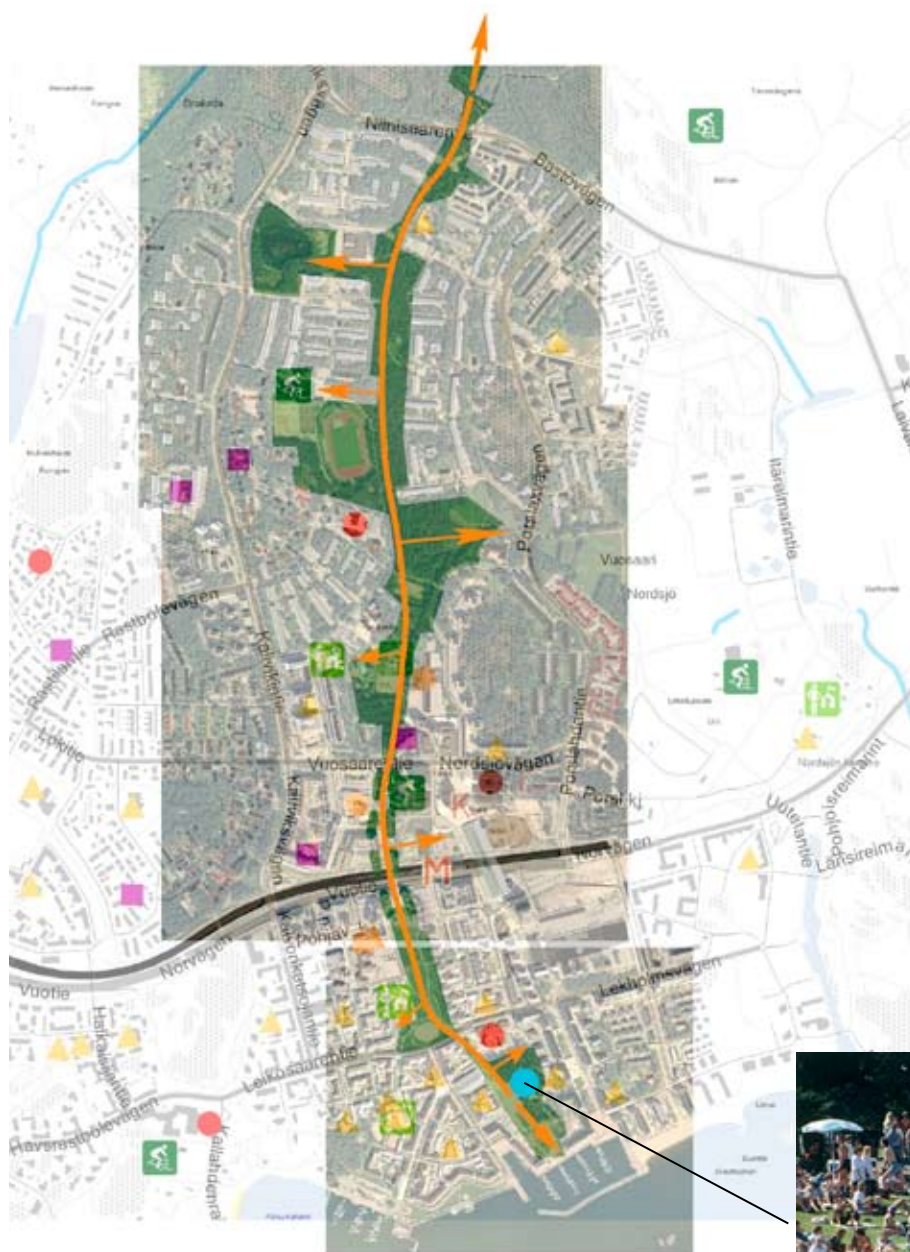
Ympäristötaide
-vesiteema

Mosaiikkipuisto
- mereen liittyvä
ympäristötaide "aallot"

VUOSAAREN KESKUSPUISTO merenranta

Nykytilanne

Kehittämisideoita

Puistokonsertteja, puistokahviloita ja ulkoilma-
katsomoita. Kuva: Helsingin kaupungin aineisto-
pankki, Matti Tirri

Yhteistyö eri hallintokuntien välillä ja käyttäjien kanssa

Kaupunginosapuistojen kehittämisessä on hyvin tärkeää huomioida eri hallintokuntien välinen yhteistyö. Kaupunginosapuistoalueiden hallinnoinnista ja hoidosta vastaavat monet eri virastot, kuten Helsingin kaupungin rakennusvirasto, liikuntavirasto, kiinteistövirasto sekä opetusvirasto. Eri virastojen välinen yhteistyö säästäisi aikaa ja resursseja niin suunnittelussa, toteutuksessa kuin ylläpidossa.

Useissa puistoissa on monia paikallisia toimijoita, kuten kouluja ja päiväkotia, jotka tulisi saada entistä kiinteämmin mukaan puistokokonaisuuksien kehittämiseen. Erityisen tärkeää olisi integroida urheilu- ja leikkialueet osaksi koulujen toimintaympäristöjä ja osaksi koulujen piha-alueita. Urheiluseurat ja lähellä toimivat yritykset tulisi myös ottaa mukaan yhteistyökumppaneina puistojen kehittämiseen.

Tilallinen ja toiminnallinen kehittäminen

Kaupunginosapuistot ovat osaltaan kaupunkitilallisesti jäsentymättömiä kokonaisuuksia, joiden rajautuminen ympäristöön on vaihtelevaa. Tietyillä puistoalueilla, kuten Longinojanlaaksossa, avara maisematila voitaisiin jäsentää paremmin esimerkiksi reuna-alueille suunnatulla täydennysrakentamisella tai maisema-arkkitehtuurin keinoin, kuten istutetuilla reunavyöhykkeillä.

Erilaiset orientoitumiseen ja kulkureittien hierarkiaan liittyvät tekijät ovat haaste kaupunginosapuistoalueiden toiminnallisuuden parantamisessa. Reittien selkiyttäminen ja tarvittaessa myös erottaminen eri liikkumisväyliin (esim. pyöräily, kävely) sekä pääreittien merkitseminen ovat tärkeää puistokokonaisuuksia kehitettäessä.

Toiminnot ja palvelut houkuttelevat käyttäjiä puistoihin. Erilaiset ohjelmalliset

teemapäivät ja tapahtumat esimerkiksi urheiluseurojen ja yhdistysten järjestäminä sekä välinevuokraus, mahdollistavat käyttäjien osallistumisen ja tarjoavat uusia mahdollisuuksia puistojen käyttöön. Esimerkiksi puistojen asukastalot, leikkipuistojen yhteistilat ja nuorisotilat voivat tarjota toimintaa myös sisätiloissa. Puistoihin kehitettävistä tapahtumista ja teemoista voidaan tehdä myös monikulttuurisia.

Kaupunginosapuistojen saavutettavuus

Kaupunginosapuistojen saavutettavuus on keskeistä niiden käytön edistämisen kannalta. Erityisesti julkisen liikenteen saavutettavuutta tulee parantaa niihin kaupunginosapuistoihin, jotka palvelevat tai tulevat palvelemaan laajaa asukaspohjaa (myös Jokeri I- ja Jokeri II -linjojen yhteydessä, ks. kuva s. 48). Julkisen liikenteen saavutettavuus ja kulkureitit puistoalueelle tulee ottaa huomioon myös silloin, jos kaupunginosapuistosta halutaan kehittää toiminnallista teemapuistoa matkailu- ja yrityshankkeena.

Rauhoittumisen ja hiljentymisen paikat

Kaupunginosapuistoissa tulee tulevaisuudessa yhä enemmän painottumaan toimintojen, hyvien yhteyksien ja reittien kehittämisen lisäksi niin sanotut hiljaiset paikat. Asuinalueiden täydentyessä on tärkeää, että puistokokonaisuuksista löytyy paikkoja myös rauhoittumiseen ja hiljentymiseen, jonne esimerkiksi liikenteen melut eivät kuulu. Tiettyjä toimintoja, kuten leikki- ja oleskelupaikkoja voidaan sijoittaa erityisesti kaupunginosapuistojen hiljaisimpiin osiin. Erilaiset hiljaiset paikat olisi hyvä selvittää kaupunginosapuistojen jatkosuunnittelun yhteydessä.

Erilaiset toteutus- ja rahoitusmallit

Kaupunginosapuistojen kehittämiseen ja ylläpitoon tulee osoittaa riittävästi määrärahoja, koska niiden laatutasoa nostettaessa myös hoito on selkeästi vaativampaa. Toisaalta korostettaessa tiettyjä kaupunginosapuistoja laadullisina ja toiminnallisina kokonaisuuksina, voidaan muiden pienempien puistoalueiden hoitotasoa laskea muuttamalla niitä niityiksi ja metsäalueiksi. Tällöin kustannuksia säästyy toiminnallisesti tärkeimpien kaupunginosapuistojen hoitoon. Toteutus- ja rahoitusmallien kehittäminen on kuitenkin haastavaa, koska ylipäättään ongelmana ovat usein kaupungin puistojen hoidon ja ylläpidon liian pienet määrärahat.

Kaupunginosapuistojen selvitystyössä on korostettu uusien toteutus- ja rahoitusmallien merkitystä puistojen kehittämisessä. Esimerkiksi yritykset voivat osallistua puiston toteutuskustannuksiin, kuten Lontoossa, jossa yksityinen pankki rahoitti julkisen toriaukion toteutuksen. Myös erilaiset leikkiväline- ja ulkokuntoiluvälinevalmistajat voisivat innostua yhteistyöhankkeista, jossa valmistajat saavat markkina-arvoa esimerkiksi puistoihin sijoituvilla näyttelyalueilla. Hyvänä esimerkkinä toteutusmalleista toimii joissakin maissa käytetyt niin sanotut kummiyrityspenkit, jotka ovat yritysten lahjoittamia penkkejä joihin lahjoittajien nimet on merkitty erilaisin kyltein. Myös yritykset, yksityiset henkilöt tai turistit voi lahjoittaa nimikkopuita puistojen osiin.

Puistojen asukastoiminnan tukeminen

Asukkaat ja asukasyhdistykset sekä esimerkiksi viljelypalstayhdistykset tulee ottaa mukaan puistoalueiden hoitamiseen. Asukastoimintaa voidaan aktivoida muun muassa kaupunkiviljelyä tukemalla.

Kaupunginosapuistot voi toimia myös kaupungin yleisenä kesäviettäpaikkana. Kaupunki voi vuokrata tilaa puistojen reunamilta esimerkiksi kesämajoille tai jär-

jestää asukkailla niittotalkoita. Palstojen lisäksi puistojen reunat on mahdollista antaa asukkaiden hoidettavaksi ja hyödynnettäväksi.

Puistojen ympärivuotisen käytön edistäminen

Kaupunginosapuistojen ympärivuotisen käytön kehittäminen on tärkeää. Suomen vaihtuvat vuodenaajat tulisi ottaa kaikkien kaupunginosapuistojen kehittämisen yleiseksi teemaksi. Perinteisten toimintojen, kuten hiihdon ja luistelun sekä jääkiekon lisäksi erilaiset talveen liittyvät teemat ja tempaukset voi olla puistoissa yleisinä houkuttimina. Esimerkiksi jääveistoskilpailut, lumilinnan rakentamisleirit tai jääseinäkiipeily laajentaisivat toimintaa huomattavasti ympärivuotisemmaksi. Useasta jäähallista ja luistelukentältä saatavat ylimääräiset lumet voidaan hyödyntää esimerkiksi puistojen mäenlaskussa tai hiihtolatujen pohjana.

Teemapuistojen kehittäminen

Ulkomaisten kaupunginosapuistojen teemoja ja konsepteja on mahdollista soveltaa myös Helsingin esikaupunkialueille. Esimerkiksi erilaiset näyttelypuutarhat ja teemapuutarhat, kuten seikkailu-, kiipeily-, kauhupuutarhat sekä terveysliikuntaan ja ulkokuntoiluun painottuvat teemapuistot ja -reitit voivat tarjota uutta ilmettä ja toiminnallisuutta esikaupunkialueiden kaupunginosapuistoihin. Puistoihin tulisi kehittää myös erilaista ympäristötaidetta ja kulttuurien välisiä tapauspaikkoja, kuten kansainvälisiä viljelypuutarha-alueita, hulevesi- ja sadepuutarhoja sekä terapia- ja aistien puutarhoja (kuten tuoksuvat kasvit ja erilaiset värit).

Helsingin rantapuistoihin sovellettavia kehittämisideoita löytyy useasta Itämeren valtioiden viime vuosien aikana toteutetuista rantapuistoista. Puistoihin tuotava taide voi veistosten lisäksi olla näyttävää maa- ja ympäristötaidetta. Melusuojaus ja ylijäämämaiden muotoilu voi myös olla maataidetta.

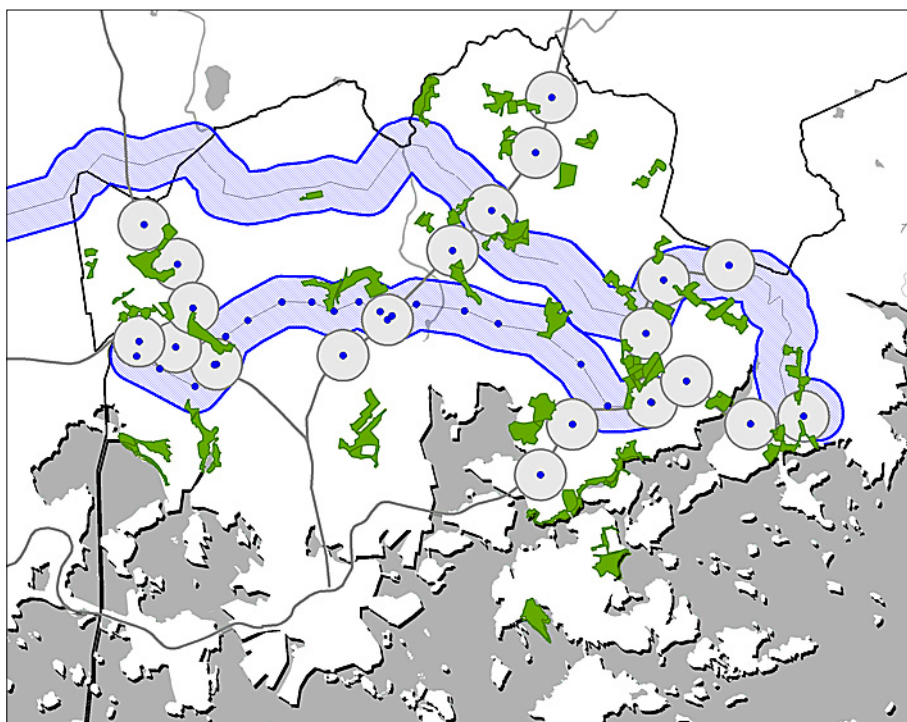
Kaupunginosapuistojen tulevaisuus

Kaupunginosapuistojen kehittäminen omana kokonaisuutena on tärkeää. Esimerkiksi erilaisin monialaisin kansainvälisin suunnittelukilpailuin voidaan edistää viheralueiden kehittämisestä käytä-

vää keskustelua sekä tuoda uusia urbaaneja ideoita maisemasuunnitteluun.

Kaupunginosapuistojen kehittämisen kannalta on tärkeää pohtia ovatko tulevaisuuden kaupunginosapuistot eri-ikäisten ja eri kulttuuritaustaisten kaupunkilaisten aktiivisia, urbaaneja kohtaamispaikkoja, joissa taideteoksissa saa kiipeillä, nurmialueilla grillata ja omenapuista syödä omenia? Tai ovatko ne ekoteknologian keinoin valaistuja sekä voiko esimerkiksi niiden hulevedet viivyttaa, puhdistaa ja kierrättää tuulivoimaenergian avulla suihkulähteinä ja puroina puistoalueiden halki.

Kaupunginosapuistot sekä Jokeri I- ja suunnitteilla oleva Jokeri II -linja.

Lähtötiedot ja tilastoaineisto

Kantakartta kaupunginosapuistojen ja niiden lähiympäristöjen osalta sekä dgn-että Map info-muodossa (maastotietokanta), KSV

Esikaupunkien renessanssialueiden rajaukset Map info-muodossa

Kaupunginosapuistojen rajaukset Map info-muodossa

Ilmakuvia, viistokuvia, KSV

Viheralue- ja aluesuunnitelmat kaupunginosista, HKR

Hoitoluokkakartat, HKR

Puistojen urheilutoiminnot, Liikuntavirasto

Puistojen yhteyteen sijoittuvat julkiset palvelut, kuten koulut, päiväkodit, oppilaitokset

Käyttäjätiedot – puiston lähiympäristön asukastiedot (Seutu CD)

Käyttäjäkyselyt (viheralue- ja aluesuunnitelmiin liittyvät, Pehmo-Gis)

Puistojen lähelle sijoittuvat muut palvelut (esim. kaupalliset/yksityiset palvelut)

Ulkoilureitit, pyöräilyreitit

Yleiskaava 2002

Puistoalueisiin liittyvät vahvistetut asemakaavat (ajantasa-asemakaava) ja viireillä olevat asemakaavat

Luontoarvot, luontotietojärjestelmä/ympäristökeskus

Historialliset ja maisemalliset arvot, esim. kartanopuistot, Museovirasto, kaupunginmuseo

Maakuntakaava

Kaupungista seutu ja seudusta kaupunki Helsingin maankäytön kehityskuva (KSV)

Esikaupunkien renessanssi-hanke (KSV)

Vetovoimaiset esikaupungit –tutkimus

Tekijät

Tero Santaoja, KSV ja Eeva Eitsi, FCG Finnish Consulting Group Oy

Nimike

KAUPUNGINOSAPUISTOJEN KEHITTÄMINEN ESIKAUPUNKIEN
RENESSANSSIALUEILLA

Sarjan nimike

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 2011:1

Sarjanumero	2011:1	Julkaisu-aika	27.1.2011
Sivuja	52	Liitteitä	0
ISBN		ISSN	0787-9024

Kieli koko teos	FIN	Yhteenveto	FIN
-----------------	-----	------------	-----

Tiivistelmä

Selvitys käsittelee Helsingin esikaupunkialueiden kaupunginosapuistoalueiden kehittämistä keskittyen esikaupunkien renessanssialueille. Työssä on esitelty erilaisia kaupunginosapuistoihin soveltuvia puistokonsepteja sekä etsitty edustavia esimerkkejä vastaavista ulkomaisista kaupunginosapuistoista ideointi- ja jatkotyön tueksi.

Selvitys on jaettu neljään kokonaisuuteen: erillisiin puistokortteihin, teema- ja konseptitarkasteluihin, ulkomaisiin esimerkkikartoituksiin sekä erikseen valittujen puistokohteiden tarkempaan ideointiin. Tarkasteltavia kaupunginosapuistoja on yhteensä 32, joista kaikista on laadittu mahdollisimman ajantasaiset puistokortit. Puistokortteihin on koottu perustiedot puistoista sekä osaltaan ideoitu tulevaisuuden kehittämisideoita. Puistokortit on saatavilla erillisenä tiedostona.

Selvitys sisältää muun muassa ulkomaisten kaupunginosapuistojen nykyisten teemojen ja konseptien esittelyä. Osa teemoista ja esimerkeistä on sovellettavissa myös Helsingin esikaupunkialueiden kaupunginosapuistoihin. Erilaisia teemoja ja ideoita on havainnollistettu tarkemmin kuudella kaupunginosapuistoalueella Reimaran keskuspuistossa, Suursuonpuistossa, Oulunkylän liikuntapuistossa, Longinojanlaaksossa, Kurkimäen puistossa sekä Vuosaaren keskuspuistossa. Kaikista puistoista koottu tietopohja, esimerkkikartoitukset sekä ideoidut konseptit ja teemat voivat jatkossa toimia alueiden kehittämisestä käytävän keskustelun sekä suunnittelun pohjana.

Kaupunginosapuistojen kehittämisen johtopäätökset voidaan kiteyttää eri kokonaisuuksiin. Erityisesti yhteistyön merkitys eri hallintokuntien välillä ja käyttäjien kanssa on tärkeää, samoin erilaiset toteutus- ja rahoitusmallit. Tämän lisäksi kaupunginosapuistoja tulee kehittää niin tilallisina ja toiminnallisina kokonaisuuksina, kuten teemapuistoina tai rauhoittumisen ja hiljentymisen paikkoja luomalla. Puistojen toiminnallisuutta voidaan parantaa myös niiden julkisen liikenteen saavutettavuutta edistämällä. Kaupunginosapuistojen asukastoimintaa tulee myös tukea sekä ympärivuotista käyttöä edistää kaikilla puistoalueilla.

Asiasanat

HELSINKI, KAUPUNKISUUNNITTELU, MAISEMASUUNNITTELU,
TÄYDENNYSRAKENTAMINEN, KAUPUNGINOSAPUISTOT, KAUPUNKIPUISTO,
ESIKAUPUNKIEN RENESSANSSI

ISSN 0787-9024

Esikaupunkien
Renessanssi